

Mááka

Ísu kwíyómpa'a irówana Mááka moórá-kwaai aiyayaamba umái siyáánkai-iyai'yo. miráumai-ima maisuwéna Ísu Áánútu ááninkon-aii agaimakáíye. Mááka moórá-awi'a Yóni Mááka kwemá Yérúsaremuva'a kwenamáápa'a ména anón-éna Pítaante Póronte túwa'naa umai mayáí mairáíye. Árómaa-kwaasi Ísun-aii isáígwáe séna maanáúvái agaimakáíye. Árómaa-kwaasi asirayánkó tirááíma tain-kwáásín-owe séna maarán-áímbá agairáíye. Ísu asirayámbá tokéna tí'o ún-kwaasi asóvamatinkena taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maitiyuwéna sáwí-imayaa tátokaimpinkemba ayútínkaraiye. mirán-áímbá Mááka agaimakáíye. Mááka agairáin-ainkona ayáír'áá maarán-táúntámpímbo [] kwáyáin-aimba moórá-kwaasi agaimakáíye.

Yóni nombá pétinkowai simátímakain-kwasai.

Mátíyu 3:1-12, Árúku 3:1-9, Yóni 1:19-28

1 ¹Áánútu ááninko Ísu Káráísiti kwená áséi-kwasai maarámán-iyé. ²naaóv'áá moóráwái áwí'a Yóni íma máyonka'a Áánútun-aii simátímakowai áwí'a Áísáya Yónin-aii simái agaimaréna séna Áánútu séna isaaó. moóráwaimba ai'maráanana kesáái maimaéna ená aiva'á kwéna ená aambá kwirankéna ³kavóná-marava'a ména aayamáírakemba séna ísóigona aambá kwirankánááomba kwená aambá arupí íyana minámp'áá kwíno Áánútu siráíye

Áísáya agaimaréna sirónka'a Yóni paárúwana mináímbá paáruráíye.

⁴⁻⁵Yóni nombá pétinkowai kavóná-marava'a komáyowasa Yútiyaa-ayampake Yérúsaremu-naopaken-kwaasi amápa'a Yóninopa'a tuwaná simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a tíyana sáwí-imayaa maitiyuwáína'a nombá pétinkanaumne súwasa sáwí'o uráamba paárumai avora'á simámúwana Yóni Yótáni-nompimba nombá pétinkaraiye.

⁶Yóni póígo áwí'a káámeri kwená áyáu-kwatoi iréna aúwarasinei ámúr-anda uréna a'nóríné kwantáámíkóná aúwé mintóné su'mai kwénena ⁷simátimena séna moóráwái kesínaaemba tíníwái kwemá anóndakoma kembá usáyaaitaraimba pó'a kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uvóví'a ónaumne. ⁸kemá nombá pétinkaundanivo kwemá

Áánútu amankómbá ai'maráínana kuména keinárawapimba anómba umátinkaniye siráiyé.

Ísumba nombá pérankarain-kwasai.

Mátíyu 3:13-17, Árúku 3:21-22

⁹minkánáá Káríri-ayampakemba Násáreti-naopakemba Ísu túwana Yótáni-nompimba Yóni kwembá nombá pérankowana ¹⁰Ísu nompínkémbá usásinowana sokón-tawaai taáínkar-úwana Yóni awánómba Áánútun-amanko mááiraamba úmaena Ísu ane'á kumbáyowana ¹¹kwíyómpakemba aaigówé su'mai séna emá kesááninko óna'a ená imáyáa kwée'a ávááraumai aamoí umánkaumne siráiyé.

Sáátáánigo Ísumba áísaa umai awánanae siráin-kwasai.

Mátíyu 4:1-11, Árúku 4:1-13

¹²súwana Áánútun-amankoma Ísumba simámuwana kavóná-marava'a komáyowana ¹³kae-kwáái aiyayaan-do'waamba 40 no'waamba komáyowana Sáátáánigo Ísu sáwí'o índá awánanae séna ó'on-o'on-aimba súwana Ísu íma sáwí'a éna aváá-kwánkáán-umai máyowasa kwíyómpakemba Áánútuna kwayó'nárawa'a kumbésa áwa'naa umánkaraawe.

Ísu éiyain-kwaasi tááyarain-kwasai.

Mátíyu 4:12-22, Árúku 4:14-15

¹⁴naaémba Yóni Káríri-marara-kawaanako áwí'a Éróntavéna séna sáwí'a uráiyé siróntavéna Yónimba ándáva'a máankowana máyowana Ísu Káríri-ayampa'a kwéna Áánútuna áséi-kwasai simátiména séna ¹⁵Áánútu kwená kwaásira'o kawááimba ááimba kwéasaivo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútuna áséi-aintave'a áraire seró siráiyé.

¹⁶mináímbá simásuwéna Káríri-kwaaunkon-awampakavamba kúmba kae-kwáásírái mésarai awaaó áwí'a Sáímoni úwana áváko áwí'a Éndaru umái mésarai miwítí mayáímá pósarai noyáá'a to'mái tímapa'a kwénaaesarai kwase-únámbá nompí tukóyana ¹⁷Ísu simátiména séna kesé tekaiyó. noyáá'o to'máímó tímapa'o kwénaaoyantemba aúna-mayai tíménakai kwénaaekai kesáái simátímapa'a kwénaaiyasa kesópa'a teró súwasarai ¹⁸minkwásé-únámbá tuwésarai kwesé kurááiyé.

¹⁹kwesé kuyaná Ísu sáwíyanka'a kúmba kae-kwáásírái mésarai Sépéti ááninkai awaaó áwí'a Yémési úwana áváko áwí'a Yóniye nompí-sípívímbá mésarai kwase-únámbá to'mayaa kwéuyana ²⁰Ísu tuwánéna tááyowasarai mindómpí-sípívímbá tivowáné kwená mayái-kwáásíyé tiyuwésarai Ísuwe kurááiyé.

arumpimbá taraváá-kwámbá máyowaina kwaasái.

Árúku 4:31-37

²¹Kápénéamu-naopa'a komáyómba Yútaa-kwaasi monor-áímbó kwéison-kanaa túwana Ísu mono'-náúmpá'á uména kwenáái

simátimuwasa ²² isésa asiramái súntavesa sésa áamáamba sentenkáání'a íma kwésivo anón-kwaasigoraamba kwésiye sésa táátavai uráawe.

²³ táátavai uwaná mimbónól'-náúmpá'á moóráwai kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyon-kwaasigo ména ²⁴ anónka'a séna Ísu Násaretivakewaima óne. kentáá nóra taéwa tasínkambaiya ánásaniyono. embá awánáúndawai Áánútuna kawe-kwáyó'ná'á óne súwana ²⁵ Ísu taraváá-kwántánéna asiramái séna aaiseré minkwáási tiyuwé kóaaó súwana ²⁶ mintáráváá-kwánkó minkwáási toká'mái tuvámbarowana aiyayaanko sápisimaguwana kwáá'a túmaena arumpinkémbá kóúwasa ²⁷ awánésa táátavai ésa keáímbá sésa mindóra'iyo. aúnái'an-iyé. kwemá taraváá-kwántávéna asiramái kwésisasa sintembá kwéowe suwaná ²⁸ mirá úwasa Káríri-ayampa'a Ísun-ai kóyáwé úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasi asóvatinkarain-kwasai.

Mátíyu 8:14-17, Áríku 4:38-41

²⁹ ísówasa mono'-náúmpá'á tuwésa Sáímoninte Éndaruntei mindáraití naaúmpa'a íyúmba Yémésiye Yóniye Ísuwe umái íyúmba ³⁰ Sáímoni aísáankomba kokotámba kwéankowana máyowasa Ísumba simámúwana ³¹ iséna kwenópa'a téna ayáánka'a táto'mai usásinankowana kokotámba ánásowana usásinkwena toómbá agaimái tímakaiye.

³² toómbá agai-timúwasa enónka'a tí'o ún-kwaasiyonkwara taraváá-kwámbó tirumpimbó máyón-kwaasiyonkwara'a tí'maesa Ísunopa'a mátínkówasa ³³ mindáópaken-kwaasiyomba amápa'a ontará'á torupowaná ³⁴ Ísu ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasiyomba asóvatimatinkena taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maitiyuwówasa mintáráváá-kwántómbá Ísuntavesa Áánútu ááninkoman-iyé sésa kwembá awánontavena aaiséráaro Ísu súwasa kóuraawe.

Ísu Káríri'a simátímakain-kwasai.

Áríku 4:42-44

³⁵ kóuwana irataró'á Ísu usásinena mindáópa'a tuwéna námúnaa síndayavena íma kwaási máyópa'a koména námúnaa kwésena máyowana ³⁶ Sáímoni kwená kwaásiye Ísumba avakáá-umai ³⁷ awánésa sésa amápa-kwaasi embá kwéavakaa-owe suwaná ³⁸ Ísu séna ó'on-daopimpakwarata kwénaaeta kesáái simátímapa'a koónaumne. mirá ónaundayave'a túne séna ³⁹ Káríri-ayampa'a mono'-náúmpímpá'á kosimátímapa'a kwénaaena tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitiyuwówasa kóuraawe.

Ísu áúma karón-kwaasi kawé'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 8:1-4, Áríku 5:12-16

⁴⁰ moórá-tawai Ísunopa'a áúma karón-kwaasigo téna anóndakoman-iyé séna aísamaivimba takívairena séna kentávénamo ankáínamo e kanaán-

umai aúnái'a umásinkaniyono súwana ⁴¹ Ísu arumbá úwana ayáándeí ane'á tátorena séna mirá ónaumpo enáúra'a karevú'a kawáúgwiye séna ⁴² avekáámbá kawe'á umánkowana kawáúguwana ⁴³⁻⁴⁴ Ísu asiramái séna enáúra'a kawáúgwimba po Mósesimo siráintemba mono'-má'yái-kwáásítópa'a kwéma enáúma máagaraatinke póima tímínasa Áánútuntavesa ísámai tuvú'mái agayáfyasa amáparawai awánésa áúrakemba kawáúgwiye sénááowe. ánívo enáúra'o umánkaunda-aimba simátimunavo se kwaaó Ísu súwana ⁴⁵ minkwáásígo ivátuwena kawe'á umánkon-aimba simátíma'mae iyúwana mináínkó kóyáwé úwasa sáwívarawai Ísu tíniye sésa kentí naaópimpa'a torupamáí máyówana mindáyavena Ísu íma naaó'-nao'a kúmba kwaási íma máyónkavamba máyowasa naaó'-naoken-kwaasi kwenópa'a tóyo uráawe.

Ísu aísamai pukówaimba kawe'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 9:1-8, Áríku 5:17-26

2 ¹ évaka'-no'waamba kwaéna Ísu Kápénéamu-naopa'a kúmba kwená naaúmpa'a máyowasa sáwíva-kwaasi isésa ² torupésa mindáúmpá'á sisipáá ésa pááimpakwara'a sisipáá umásowana Ísu kwenáái kwésimatimuwasa ³ éfyain-kwaasi aísamaimo pukówaimba taagwiya'maésa tumbá ⁴ mindáúmpá'á sáwíva-kwaasi sisipáá uwasá íma kanaán-umai íyóra'naraan-esa naanamiva'á taagwiya'maésa umésa avaa'á akósámaresa ándára tátoresá túwówana kumeémena Ísumo máyonka'a aúranka'a kumúwana ⁵ Ísu taagwiya'maésamo tun-kwáásímó árai'a kawe'á umánkaniye-imayaa umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna kesí kwaásiyo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa ⁶ amáámba sun-kwáási mésa ⁷ imáyáa ésa sésa nóra séna mirá siyo. Áánútu kweyáá sáwí-imayaa maitiyuwánívo kwaási íma mirá ónááovo Áánútumba aká'áámba kwésimankaiye-imayaa ésa suwaná ⁸ Ísu minímáyáámó umbá awánéna simátimena séna nóra séra mirán-ímáyáá kwéoo. ⁹ moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavaimo sénamo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne sínasamo ésa áraira síí. kampará siyo sénááowe. ánívo moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavaimo sénamo eyáárika'a usásine ená kwandaaimá maimaé kwaaó sínasamo ésa áraira síí. kampará siyo awánanaaowe. ¹⁰ kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai marapá'á máyaunda kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-asirayamba tokáunda pó'a agaráátínkáanda awánanaaowe séna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna ¹¹ isaaó. usásinke ená kwandaaimá maimaé naaópa'a kwaaó súwana ¹² amápa-kwaasi túranka'a usásinkwena kwená kwandaaimá maimaéna kúwasa amáparawai táátavesa ésa Áánútu áwí'la mósá marésa sésa íma awánaraundai'la isa'á awánáúmne sésa táátavesa ésa tiyáámba tóipimba áákaawe.

Ísu Áríváimba ááyarain-kwasai.

Mátíyu 9:9-13, Áríku 5:27-32

¹³Ísu tuwéna Káriri-nonkwaaunkon-awampa'a kúwasa sáwíva-kwaasi kwenópa'a torupowaná kwenáái simátimena ¹⁴kwéna awánómba Árávíási ááninko áwí'a Áríváí táákísimo máyón-daumpa'a máyowana Ísu awánéna séna usásine kesé tiyó súwana usásinena kwenánaaemba kwa'maéna kuráiyé.

¹⁵kúwasa Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé Áríváina naaúmpa'a umésa toómbá nowasá táákísimo máyón-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé sáwíva'a Ísun-ánaemba kwa'maéna Áríváina naaúmpa'a umésa nowasá ¹⁶ámáán-kawaa-kwaasivinkemba ámáamba sun-kwáási Ísumo táákísimo máyón-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé toómbó kwénomba tuwánéna Ísuna kwayó-kwáásiyávésa tísaa esa sésa nóra sénawa táákísimo máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'o on-kwáásiyé Ísu toómbá kwénaiyo suwaná ¹⁷Ísu iséna séna sontaa-kwáásígó kawé'ó umáímo máyáan-kwaasi íma kwétuwa'naa-ivo tí'o in-kwáási kwétuwa'naa-iyé. mindáyave'a arupí umái máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a íma kunkáumpo sáwí'o umáímo máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a kunkáumne Ísu siráiyé.

toómbá aawesuráan-kwasai.

Mátíyu 9:14-17, Áríku 5:33-39

¹⁸moórá-tawai Yóni nombó pétingowaina kwayó-kwáásiyé ámáán-kawaa-kwaasiye Áánútuntavesa imáyáa ésa toómbá íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésuwasa évakarawai Ísumba taáísaa esa sésa Yónina kwayó-kwáásiyé ámáán-kawaa-kwaasiti kwayó-kwáásiyé moórá-mora-tawai Áánútuntavesa imáyáa ésa toómbá íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésevo ená kwayó-kwáási íma mirá ésa toómbá úwoi kwénaawe. nóra ésa mirá kwéoo suwaná ¹⁹Ísu séna moóráwai aaraí mayáíndawai amááraawi tanómba kautimínimba miwísé máyainasa aamoí ésa mintómbá íma a'áo sénááovo úwoi nánááowe. ²⁰naaémba minkwáásígómbá a'ímaesa kówíyasa minkánáámá amááraawi tirunkó sáwí'a ínasa toómbá a'áo sénááowe. Ísu séna kwemó ménamo naaémbo tiyuwénamo iyíníntavena mináímbá siráiyé.

²¹Ísu mináímbá simásuwena séna ááéraan-ampantamo avaa'ó kwáyáísasamo ombá aúna-ampanta íma kárámai kwéaraapaawe. mirámó íyana aúna-ampanta sáwí'a ínana ááéraan-ampantao aúna-ampantaraani'a íma íníyé. ²²aúna-anda-aran-domba ááéraa-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba íma kwéatimaraawe. mirámó íyanamo éna aúna-anda-aran-domba anón-éna ááéraan-anaveumba kavámbaena sáwí'a ínana mindómbá úwoiva'a atígwiñiyé. mindáyavesa aúna-anda-aran-domba aúna-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba kwéatimaraawe Ísu siráiyé.

Ísu savaatirár-áimbá siráin-kwasai.*Mátíyu 12:1-8, Árúku 6:1-5*

²³moórá-tawai Yútaa-kwaasi agándon-kanaara'a Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé úwíti-ton-kigauvimba kwégwesa kwená kwayó-kwáási úwíti-aramba kútúmai ásima pítuwesa kwénowasa ²⁴ámáán-kawaa-kwaasi tuwánésa Ísuntavesa sésa maisaaó. ená kwayó-kwáási agándaan-kanaama aambá áumbakaawasa mirá kwéowe suwaná ²⁵⁻²⁶Ísu séna naaóvá'á Tévítimo urómba aúváivimba agaimarón-ainkona ááimba íma ísaraawe. aiva'-mónó-káwááná'á áwí'a Ápáyata máyonka'a Tévítiye kwená kwaásiye táái kwétinkowana Tévíti Áánútuna mono'-náúmpá'á iyéna Áánútu aúranka'o makón-tomba umairéna kwénena kwená kwaási timúwasa naráawe. mintómbá úwoi-kwaasi íma némáembanivo mono'-má'yái máyón-kwaasi némáembani. Tévíti mintómbá umairéna timúwasa nonká'á Áánútu íma áwáá'a siráimbanivo kesí kwaási mirá kwéowa'a áwáá'a ímo seráámbá áwáá'a kwésewe. ²⁷Áánútu kwaásiyavena imáyáa éna túwa'naa ínintavena agándain-kanaa maréna kwaási aiva-tántáá'á maréna agándain-kanaama naaén-tantaa'a póna túwa'naa ínintavena makáiyé. ²⁸kwíyómpakemba kwaási úranda'a pó'a agándai-kanaara'o kárákwiraundawai úmpo agándai-kanaamo kwaásimo mayái kwémayaamba kendéfmán-iyé Ísu siráiyé.

ayáámba kawévaigurain-kwaasigona kwaasái.*Mátíyu 12:9-14, Árúku 6:6-11*

3 ¹moórá-tawai Ísu mono'-náúmpá'á iyúmba moóráwai ayáámba kawévaiguron-kwaasi máyowasa ²aaivimbá mayankánáe kwésuwai mésa Ísuntavesa sésa agándaira'a póna minkwáásímó kawé'ó umánkainataamo éta táto'maiya aaivintá mayankánaumne sésa Ísumba awánomba ³Ísu ayáámba kawévaiguron-kwaasiyavena séna kemó máyaundara'a tiyó súwana mirá úwana ⁴Ísu miwíyávéna séna kentáási ámáán-aimpimba nóin-aina kwáyáiyó. agándai-kanaara'a póta kawé'-má'yáiyá kwémayaum. sáwí-mayaiya kwémayaumno. kwaási áwa'naa onanayá kawerá umáiyá méní. inkámónanaya puwíníyó. tísaa ena súwasa íma aaí suwaná ⁵Ísu móyuwana meyuwana éna áwáá'a títuwena kwaásiyavaimo ímo imáyáamo kwéontavai arumbá kwéuwana ayáámba kawévaiguron-kwaasiyavena séna enayáámba árútuwaaó súwana ayáámba árútuwowaana kawé'á umánkowasa ⁶ámáán-kawaa-kwaasi mono'-náúmpá'á tuwésa avekáán-umai Éróтина kwaási torupésa Ísumba nóraumaiya tuvuwónaundaya'iyó sésa ámááyu-aimba siráawe.

sáwívarawai nonkwaáúnkón-awampa'a kuráan-kwasai.

⁷Ísu tiyuwéna kwená kwayó-kwáási tí'maena Káríri-nonkwaáunkon-awampa'a kúmba sáwíva-kwaasiyomba Kárírivaken-kwaasi

Yútiyaavaken-kwaasi ⁸Yérúsaremu-naopaken-kwaasi Ítúmiyaa-ayampaken-kwaasi Yótáni-nonkona menávápákén-kwáásí Táyaa-naor-ayampaken-kwaasi Sáítóni-naor-ayampaken-kwaasi miráumaivaken-kwaasiyomba Ísuna mayái-áimbá isésa Ísunopa'a tóyo uwaná ⁹⁻¹²sáwíva-kwaasi asóvamatinkowasa mindáyavesa tí'lo ún-kwaasiyomba asóvamasinkainkwaes sésa Ísun-ane'lo tátoraianesa kwenkuvará'á úmaesa kwéiyuwasa tirumpimbó taraváá-kwámbó máyon-kwaasi Ísumba awánésa mara'á kumbésa anónka'a sésa emá Áánútu ááninko óne suwaná Ísu asiramái séna Áánútu ááninko óne sé'a íma simái paároro séna kwená kwayó-kwáásí simátimena séna sáwíva-kwaasi kwenkuvará'a ésa siméntáyuwaavo nompí-sípí maimaé'a egwaa'á másínkáaro siráiyé.

Ísu kwená kwayó'nárawa'a tááyarain-kwasai.

Mátíyu 10:1-4, Áríku 6:12-16

¹³Ísu omápa'a uména évakarawai usásintinkanae séna tááyowasa kwenópa'a íyúwana ¹⁴minkwáásíwínkémhá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi usásintinkena séna kesí aantá-kwaasi é'a mé'a kesáái kosimátímapa'a kónááontave'a ti'maré'a ¹⁵tirumpinkémhá taraváá-kwámbó komaitiyuwánááon-asirayamba timúnda miráyávé'a usásintinkaumne siráiyé.

¹⁶miwí túwí'a Sáímoniye séna aúna-kwi'a tamámena Pítaawe súwaima séna ¹⁷Sépéti ááninkorai túwí'a Yémési Yóni aúna-kwi'a Poanésiye súwairai minkwíwíkoná ááimba kwíyónaaimo siwái áráakaiye súwairaiyavena séna ¹⁸moóráwái Éndaru moóráwái Vírípi moóráwái Pátóromu moóráwái Mátíyu moóráwái Tómasi moóráwái Árávíási ááninko áwí'a Yémési moóráwái Tátiyasi moóráwái Sáímoni kwemá Áróamáani-kamaani-kwaasi ti'mátuwanae siráiwai ¹⁹moóráwái Yútási Isakérióti kwemá naaémba Ísumba kwená namuro-kwáásírá'á agaráátínkaraiwai miráumai-kwaasi Ísu usásintinkena naaópa'a koyauwékáiyé.

Ísunte Píyésepuntei kwaasái.

Mátíyu 12:24-32, Áríku 11:14-23, 12:10

²⁰Ísu naaúmpa'a iyúmba ó'onkwara'a sáwíva-kwaasi torupésa sisipáá untávái Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé toómbá íma kanaará'á umái notávésa ²¹Ísumba amááraa isésa aívó'an-iyé sésa tairánáe sésa tiráawe. ²²Yérúsaremu-naopaken-kwaasi Áánútuna amáámha sun-kwáásí tésa sésa taraváá-kwántónti kawááná'á áwí'a Píyésepu asirayámbá amísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaiyuwaiye suwaná ²³Ísu tááyowasa tuwaná kwántámai-aimba simátimena séna Sáátáánigo kwesávái íma maisuwáníyé. ²⁴moórá-andama áái'a tiyésa pósa taaínkaar-umai mésa

íma asiramáivakaamba kwémaewe. ²⁵moórá-akumba usíyán-ákúmbá pósa taaínkaar-umai íma asiramáivakaamba kwémaewe. ²⁶Sáátáánigona kwaásimo áái'o tiyésamo taaínkaa'o ésamo ésa íma asiramáivakaamba kwémaewe. ²⁷moóráwai moórá-nanko avowámó asiramáímo máyainanamo éna mindáúmpákémbó umóyámbó mayáíndayavenamo éna íma úwoi uveránívo mindánkó avowámbá ánda asááúmakenamo éna uvékena kwená náaindaamba umóyámbá mayániye Ísu siráiyé.

²⁸Ísu simásuwena séna maísáaro. kwaási sáwí-mayai kwémaesa simái sáwí'a kwématinkaamba mindá Áánútu maitiyuwánívo ²⁹Áánútun-amankontavesa simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwáinana kwaíkwai'a íniye Ísu siráiyé. ³⁰Ísuntavesa sésa taraváá-kwánkó kwenarumpimbá máyáiyé suntávéna Ísu mináímbá simátímakaiye.

Ísun-anówawe áúnava'maati kwaasái.

Mátíyu 12:46-50, Árúku 8:19-21

³¹mináímbá simátimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áúnava'maate tésa máápa'a mésa sésa Ísuntavai tiyó se kosimáméro suwasá ³²naaúmpa'o máyón-kwaasi sésa enanówe enáúnava'maare máápa'a mésa kwéaayaawe suwaná ³³Ísu séna kesinó nááwa'iyó. kesúnava'a nááwiya'o séna ³⁴naaúmpa'o máyón-kwaasi tuwánéna séna kesinó kesívá'maa'a máyáawe. ³⁵Áánútu siráini'a kwéowai kesinó kesúnava'maa'a kesímánaa'maa'an-owe Ísu siráiyé.

moóráwai ánýumba tu'makáin-kwasai.

Mátíyu 13:1-23, Árúku 8:4-15

4 ¹ókwar'a Ísuma Káriri-nonkwaaunkon-awampa'a koména aai kwésimatimuwasa sáwívarawai tóyo ésa kwená egwaa'á tamáyóntavena nompí-sípívímbá usámaaisena máyowana nompí-sípímá kwaaún-avovomayaa'a kwáyowasa minkwáásíyómbá nonkwaaúnkón-awampa'a máyówana ²ó'on-o'on-aimba kwántámai simátiména séna ³maísáaro. moóráwai ánýumba maimaéna kígauva'a kwégwéna ⁴máyu'maraisana évakar-anayumba aampa'á kunkwáyáísana numaómá túkúnasukaiye. ⁵évakar-anayumba óntankwara'-maravimba kunkwéna paáká'-márávímbá póna avekáán-umai anón-isana ⁶aa'á kaisaná ánú'a ayáátááka'a íma kunkéna aáyánkaguraiye. ⁷évakar-anayumba karaampimbá kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó ara'násúwáísana íma arambá iráiyé. ⁸évakar-anayumba kawé'-márávímbá kunkwéna kárúrena anón-éna arambá imái sáwívar-aramba iyéna évaka'a usáyaaityan-aramba íyáísana évaka'a umaimái-aramba iráiyé. ⁹kwéisaawai ísámai kawé'á oró Ísu siráiyé.

¹⁰Ísu súwasa naaémba kwená kwayó-kwáásíyé évaka-kwaasiye mésa Ísuntavesa sésa minkwántámái-áínkóná ááimba sinatá ísáno

suwaná ¹¹ Ísu séna Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ainkona ááimba kwésimatimunda Áánútu keinárawa'a imáyáa tímísa'a kwéisaavo ó'on-kwaasi kwántámai-aine su'mai kwésimatimumpo

¹² kwéisaambanivo íma ísámai kawe'á kwéowe.

kwéawanaambanivo íma awánamai kawe'á kwéowe.

isékai Áánútunopa'a tewaná Áánútu miwítí

sáwí-imayaa maitiyúwáísino.

mindáyave'a kwántámai-aimba kwésimatimune Ísu siráíye.

¹³ Ísu simátímatuwena séna maankwántámái-áímbó simátimunda íma isáiyankakemba pó'a ó'on-o'on-kwantamai-aimbo sendá íma isánááowe.

¹⁴ mináínkóná ááimba súnnda ísáaro. moóráwaimo ánáyumbo tu'maráinten-

umai Áánútun-aaí simátímísa ¹⁵ évakar-anayumbo aampa'ó kúmímba

kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aaí ísáawana Sáátáánigo téna

tirumpinkémbá maimái úwoiva'a kwétiyuwaiye. ¹⁶ évakar-anayumbo

óntankwara'-maravimba kúmímba kwaási tirumpintá kúmísasa avekáán-

umai Áánútun-aaí isésa aamoí ombánivo ¹⁷ íma tirumpimbá táto'mai kawe'á

owasá Áánútun-aaiyavai umbai-yántáárí'a umátinkaantavai Áánútun-aaí

ivátukaawe. ¹⁸ évakar-anayumbo karaampimbó kúmímba kwaási tirumpintá

kúmísasa Áánútun-aaí ísáámbanivo ¹⁹ marapár-úmbái-yántáátávái imáyáa

úmae naaésa óísan-imayaa úmae kwénaaesa ó'on-o'on-tantaa'a mayánáe

kwésimae naaésa mirán-ímáyááó Áánútun-aaí káátasuweisasa íma Áánútuna

mayái kwémayaawe. ²⁰ évakar-anayumbo kawe'-márávimbó kúmímba

kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aaí isésa tirumpimbá táto'mai

kawe'á ésa asiramái mésa Áánútuna mayái kwémaesa kwétuwa'naa-owasa

évakarawai usáyaaitamai-mayai kwémaesa kwétuwa'naa-owe Ísu siráíye.

oómbá kúrakain-kwasai.

Árúku 8:16-18

²¹ Ísu simásuwena séna oómbó kúra'maraamba íma aúpá'á marésa íma aasípáa-amendaampa'a marésa avora'á mósá kwémaraawe.

²² mirámó onten-umái aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á

paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa

awánanaaowe. ²³ kwéisaawai ísámai kawe'á oró. ²⁴ tíménten-umai Áánútu

miráumai tíména moórágwara'a tímíníye. mindáyave'a ísáan-aimba

ímáyáa umái kawe'á oró. ²⁵ Áánútun-aaimo ísámaimo kawe'ó kwéowai

Áánútu túwaa'naa ínasa moórá-ainkwara'a isánááowe. Áánútun-aaimo

ímo ísámaimo kawe'ó kwéowai tirumpinkémbá maimayáínana íma

kwéniye. mindáyave'a ísáan-aimba imáyáa umái kawe'á oró Ísu siráíye.

ánáyumba tukáisana arambá iyáin-kwasai.

²⁶ Ísu simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áímbán-íye. moóráwai ánáyumba tu'maréna ²⁷ íma áwa'naa

ena kwaéna iraréna kwéisana ánýumba kweyáárika'a kwéanon-iye.
 28 maragómá ánýunkomba áwa'naa isaná áruma kwíkéna anón-umai
 arambá iréna 29 ávuma kaisaná áká'nanaaon-kanaa tisasá áká'mai
 kwénaawe Ísu siráiyé.

taaérankona kwaasái.

Máttyu 13:31-35, Áríku 13:18-19

30 Ísu séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaaimba nóinkara
 kwégawaaiyompo maarán-áimbá simátíména'a isánááowe. 31 Áánútu
 kwená kwaási kwégawaaimba maarámán-iye. sáwíyan-taeranko áwí'a
 másátati mintáigó arambá ímo ane'ó awánaraan-taeramba maravímbá
 u'makáawana mimpínkémbá kwíkéna 32 anón-taima anón-éna amaimá
 anón-amaima móivarena kóyáwé uráisana numaómá mimpímpá'a
 ánáamba úmarena kwémaiye Ísu siráiyé.

33-34 Ísu kwaásiyomba aái simátiménae sénamo úmba íma avora'a
 siráivo kwántámai-aíne su'mai simátimuwasa taáimbai súntemba
 móisaiyuwawana mináyáírákémbá simátimuwasa móisowana miráumai
 simátiména ánivo kwená kwayó-kwáásí kwesé máyonka'a mináínkóná
 ááimba simátíma'mae iráiyé.

anón-unda torówana Ísu maivairáin-kwasai.

Máttyu 8:23-27, Áríku 8:22-25

35 mitáwai enónka'a Ísu kwená kwaásiyavena séna nonkwaaúnkóná
 menávápátá kónáe súwasa 36 Ó'on-kwaasi tiyuwésa Ísumba áí'maesa
 nompí-sípívímbá usáatesa kuwasá évaka'-nompí-sipigwara'a kumbá
 37-38 Ísu misípígó ayááivá'á aún-kwaigurówana anón-unda torówana
 nonkó tuvántááva éna nompí-sípívímbá ógwitowasa kunávekuwano
 sésa inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa anóndakoo kesí imáyáa íma inatá
 puwúnavaíya súwa'naa uwo suwaná 39 usásinena asiramái séna úndáonte
 nonkóntéyavena maiváyáakaiyo súwasarai úndáoe nonkóe maiváyóyana
 nonkómá kararépaguwana 40 Ísu simátiména séna nóintavaiya
 kwéinkaiseo. kentávé'a nóra séra íma kesí imáyáa onkákémbá kwéseo
 súwana 41 táá'a kówasa keáímbá sésa nóran-kwaasiya énwawa úndáoe
 nonkóe kwenáái kwéisaiyo sésa tiyáámba uvakésa táátavesa ésa siráawe.

taraváá-kwámbá arumpinkémbá mayáúkain-kwasai.

Máttyu 8:28-34, Áríku 8:26-39

5 1 simásuwesa mindómpí-sípívímbá kumbá Káriri-marama
 tínaaempa'a kwáyowana Kégésaa-marama túrampa'a kwáyowasa
 mimbárává'á kumbá 2-4 Ísu mindómpí-sípívínkémbá mimbárává'á
 ásávowana moóráwai taraváá-kwámbá arumpimbá máyon-kwaasigo
 utamátínkó-muri-aiva'a máyomba Ísunopa'a tirái. minkwáásí kárár-

umankontemba taráka-yaraka úwaima póna íma kwaási mésayavai íma kárár-umankowana ména ⁵enómbe irarómbe omáka'a utamátínkó-muri-aiva'a kwénaaena kwáá'a kwétena óntandei kwenáúra'a kwétena ⁶⁻⁸nénkakemba Ísumba awánéna isaaiséna Ísun-aóká'á taména kwená imáyáa éna áwí'a mósá marówana Ísu minkwáásígó arumpinkén-táráváá-kwánkóntávéna séna emá taraváá-kwámbá ómpo minkwáásígómbá auwé kóaaó súwana anónka'a séna Ísuwo usáyaaitamai-Isoigo ááninko ómpo Áánútuntavai Ísámai sínkamonavainivo nóra umásinkaniyono súwana ⁹Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana sáwíva'a máyaumpo kesúwí'a sáwívarawai úne séna máyowasa ¹⁰⁻¹³omáka'a sáwíva-poima mésa umá kwénowasa minkwáásígó arumpinkén-táráváá-kwántómbá Ísuntavesa asiramái sésa ó'opa'a íma si'maraaó. mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná mirá oró súwasa taraváá-kwántómbá minkwáásígó arumpinkémbá kárúwesa póí tirumpimbá koverówasa mimpóiyómbá amápa'a ámémpakemba isaaiséna nonkwaaúmpíntá kumpérómbe putásowasa ¹⁴póira'o tavíkówai úmba awánéna avekáán-umai naaópa'a kwésa kígauvimpá'o máyón-kwaasi mósimatim-besimati uwasá iséna koawánanae sésa kumbá ¹⁵Ísunopa'a koyorupéna awánomba taraváá-kwántómbó arumpinkémbó kóun-kwaasigo unáánkwátói úmarena kawé'á umái máyowasa koawánéna táátavai uwasá ¹⁶Ísumo minkwáásígómbó kawé'ó umánkawasamo awánon-aine póígomo ún-aine simátímúwasa ¹⁷iséna Ísuntavesa sésa maambáravá'á ivá siyuwéya kóaaó suwaná ¹⁸nompí-sípívímbá usámaaisowana taraváá-kwámbó arumpinkémbó mayauwón-kwaasigo Ísuntavena asiramái séna esé kónáe súwana ¹⁹ímanivo ená naaópa'a kuré Ísóigomo arumbó umánkenamo kawé'ó umánkáin-aimba enamááraawi kosimátimiyo súwana ²⁰Tékáporisi-ayampa'a mindáoópata Ísumo umánkon-aimba simátíma'maena kúwasa amápa-kwaasi sáwívar-imayaa uráawe.

inaamarúgónté aaraigóntéi kwaasái.

Mátíyu 9:18-26, Áríku 8:40-56

²¹Ísu Káríri-kwaaunkona menávápákémbá nompí-sípívímbá koyauweréna túmba moórágwara'a kwaaúnkón-awampa'a máyówasa sáwíva-kwaasi torupowaná ²²moóráwai mono'-nánká'ó kárákwirowai áwí'a Yáírasi téna Ísumba taawánéna Ísu anóndakoman-iye séna aísamaivimba kumbéna ²³asiramái séna kesiyáámúmba puwíndayavena kwéivo tiré ane'á koyátorenana asóvéna kawé'á umái máíno súwana ²⁴Ísu kwesé kúmba sáwíva-kwaasi Ísumba taúkúraa'namai kwa'maé kuwaná ²⁵moórá-ininkomba áí'a kwéun-ininkogwara'a kwa'maéna kúmba kwembá naaeyámba kwéankowana sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima maisuwéna minái'á íma érankowasa ²⁶sáwíva-sontaa-kwaasi áwa'nna uwaná óísamba tíma'mai ánásasuwowana minái'á íma érankomba anón-

ai'a umáguwana ²⁷⁻²⁸ minínínkómá Ísumo kawe'ó umátínkaron-aimba iséna séna Ísuna unáánkwtóira'a koyátóráananama sí'a ésinkaniye séna sáwíva-kwaasimo kwa'maé kumpímbá minínínkó maréna ánaaempakemba unáánkwtóira'a tátowana ²⁹ mindááéyánkoma érankowana imáyáama éna asóvasinkaiye súwana ³⁰ Ísu imáyáama éna séna kempínkén-ásíráyánkó moóráwaimba kawe'á umánkáiye séna kwántámai tuwánéna séna nááwawa kesí unáánkwtóira'a tátoraina'iyó súwasa ³¹ kwená kwayó-kwáásí Ísumba simámesa sésa úwé sáwíva-kwaasi kwenkuvará'a úmaesa iyómpimba tátokaavo nááwawa kesí unáánkwtóira'a tátoraina'iyó nóra séwa kwésono suwaná ³² tátokaiwaintavena mógara'megara úwana ³³ minínínkó imáyáa éna séna asóvasinkaiye súwana ayántámbá kwétowana Ísu aísamaivimba kumbaéna asóvamankon-aimba simámuwana ³⁴ Ísu séna kesímánaako kentávái se árai'a súwa'naa íníwaiman-iyé sénda póna áí'a éránkáivo kawe'á umái kwaáo Ísu siráiyé.

³⁵ Ísu mináímbá kwésuwasa mono'-nánká'ó kárákwirowaina naaópaken-kwaasi tésa Yáírasintavesa sésa enayáámúnko pukáivo anóndatavai ténavo simámiyo suwaná ³⁶ Ísu mináímbá iséna ivátuwena Yáírasintavena séna mináíntávái íma áákar-aaka'a éma kentávái ísámai kuwo séna ³⁷ kwa'maésamo kun-kwáásíyóntávéna maanká'á méwaro séna Pítaante Yémésinte kwenáváko áwí'a Yóninte tí'maena kúmba ³⁸ sáwíva-kwaasi mono'-nánká'ó kárákwirowaina naaúmpa'a torupamáí mésa anón-ivi'a kwétowana Ísu iséna ³⁹ naaúmpa'a usávé'mai iyéna séna íma ivi'á taaró. minárásí íma pukáivo úwoi aúmá kwaiguráiyé súwasa ⁴⁰ Ísun-awíráái suwaná tí'mátuwowasa máápa'a kunákárúwowa minárásígó anóvwoye kwená kwayó-kwáásíráúm tí'maena minárásígó pukópa'a iyéna ⁴¹ ayáánka'a tátorena kwenááivinkemba simámena séna tarita kumi mirámó súmba kwántámai séna inaamarúgó usásinao súwana ⁴² usásinkwena sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima maisukáin-inaamaruma usásinowasa awánéna táátavesa uwaná ⁴³ Ísu asiramái séna kemó únda-aimba íma simátíméro séna minárásígómbá toómbá áméro siráiyé.

Násáretivakewai Ísumba tínaaemba umánkaraan-kwasai.

Mátíyu 13:53-58, Árúku 4:16-30

6 ¹ minkákémbá Ísu kwenamáápa'a kwéena kwená kwayó-kwáásíyé kumbá ² Yútaa-kwaasi monor-áímbá kwéison-kanaara'a mono'-náúmpá'á iyéna aái simátimuwasa sáwíva-kwaasi iséna táátavai ésa séna náávakena kawer-ímáyáá mairéna kawer-áímbá kwésimasimenayaawa nááwawa asirayámbá ámisana kawe'-máiyái ímo awánáúnda-mayai kwémayaiyo. ³ kwentáámó awánáúnda taainéi évaka-tantaa'o kwéiwaiman-iyé. Máriaa áánimba éna Yémési Yósisí Yútási Sáímoni

tuwaaómán-iyē. kwenáúnava'a maanká'á máyáawe. maankákéwáímá póna úwoi-kwaasiman-ivo náávakena mináímbá isénawa minásíráyámbá mairénawa kwésiyo sésa kayorésa tínaaemba umámúwana ⁴Ísu simátimena séna Áánútun-ai simátímíwai ó'on-o'on-daopa'a kwénaaisasa kwenáwí'a mósá kwémaraavo kwená naaópa'a komáyáimba kwenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasiman-iyē sésa kwenáwí'a íma mósá kwémaraawe Ísu siráiyē.

⁵kesáámó úndanten-kwaasima éna íma súwa'naa ínīye suntávēna ímo awánom-bayai moórá-mora-mayaiye su'mai mairáiyē. moórá-mora tí'o ún-kwaasi tine'á ayáándeí tátorena asóvamatinkena ⁶kwenamáápaken-kwaasi sésa íma súwa'naa ínīye sun-áintávēna imáyáa uwááena naaó'-nao'a Áánútun-ai simátímapa'a kuráiyē.

Ísu kwená kwaási mayáír'á ti'mákain-kwasai.

Mátíyu 10:5-15, Áríku 9:1-6

⁷Ísu kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tááyowasa tuwaná kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyu'mae'a nááóro-asirayamba tiména séna kaesé umásuwe'a nááóro séna ⁸asiramái simátimena séna aampa'ó kwíyamba íma moórá-yantaa'a maimaé'a koró. toómbá íma maimaé'a kwé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a óntamba íma maimaé'a koró. tááúmba vaimaé'a ⁹tísamai-anaamba kwimaé'a moórá-mora-umai unáánkwtóí timantenká umái kuvé'mae'a koró. ¹⁰Áánútun-ai simátimena aontave'a moórá-naopa'o kwíyasamo naambó timíya'a mindáúmparé su'mai mé'a kentí mayái maimái ánáse'a mindámbá tuwé'a ó'on-daopa'a koró. ¹¹moórá-naopa'o kwíyambo naambó ímo timésamo kentááimo ímo isáíyanamo éna Áánútu mindáópaken-kwaasi íma aamoí umátinkanivo umásítai'a é'a tísamaivakem-baramo uwáéntemba unté'a koró Ísu simátimuwasa ¹²kwená kwayó-kwáási isésa naaó'-nao'a kwénaaesa kosimatimesa sésa sáwí-imayaa tínaaemba umáme'a Áánútumpa'a teró sésa ¹³taraváá-kwántómbá kwaási tirumpinkémbá komaitiyuwésa tí'o ún-kwaasi taaéraampinken-domba atínkáva'a kuwasá asóvamatinkava'a kuráawe.

Yóni nombó pétinkarawai pukáin-kwasai.

Mátíyu 14:1-12, Áríku 3:19-20, 9:7-9

¹⁴Ísuna mayáígón-áái símae íyúwana Káriri-marara-kawaanako áwí'a Éróti mináímbá ísarai. Ísuntavesa évakarawai sésa Yóni nombó pétinkarawai pukáimpinkemba usásinkena póna kwempímbá asirayámbá kwáyáisana mirám-báyái kwémayaiye suwasá ¹⁵évakarawai sésa kwemá Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Íráiyaa pukáimpinkemba usásinena máyáiyē suwasá évakarawai sésa kwemá naaóv'á Áánútun-ai simátímakowairaamba máyáiyē suwaná ¹⁶Éróti iséna séna kwemá Yóni

nombó pétinkaraiwaiman-iyē. kemá simátinkaunasa Yóni anumarambá arátúwááwana pukáisana usásinankaisana máyáiyē Éróti siráiyē.

¹⁷⁻¹⁹ ááéma Éróti kwenávako awainínkómbá áwí'a Erotíyasimba mairówana Yóni séna enávako awainínkómbá aambá áumbakaawa mayááne simásima'a úwana Éróti ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándávimba máánkarowana Erotíyasima Yóni ááiyavena aaisambá séna inkamónáe súwana ²⁰ Éróti séna ímaniye séna Yóni kawer-ímáyáágwárá-kwáási úntavena Éróti kwenáároi inkaiséna kwenká'á tavíkéna Erotíyasima inkámívo séna kwenká'á tavíkéna kwenááima ísámai kaumbo-káér-imayaa umánkena aasiyaasi kóisariye. ²¹ ánívo naaémba Erotíyasina kanaamá túmba Éróti anón-tanomba kaumái kwená kawáá-kwaasi ááipin-anon-kwaasi Káríri-ayampaken-anon-kwaasi tímúwasa nowaná ²² Erotíyási ayáámúnko téna araimá marówasa Érótiye toómbá naráan-kwaasiye aamoí umánkówana Éróti minárásigóntávéna séna nóintantaatavena ankáíya simásímína'a áméno séna ²³ árai'a súnnda pó'a sísaina'a áméno. kesí maramó arááímo táíndamo e sísaina'a tasá-áméno súwana ²⁴ anówamba koáísaa ena séna nóintantaara komayánaumno súwana Yóni nombá pétinkaraiwai a'nómbá koáísaa-e mayaaó súwana ²⁵ avekáán-úwana Érótinopa'a téna taáísaa ena séna ívé'a Yóni nombá pétinkaraiwai a'nómbá ará'mái táávepimba maré simiyó súwana ²⁶ iséna arumbá kwéumbanivo aiva'á asirayán-áímbá siráin-aimba imáyáa éna toómbó naan-kwáásígwárá'á ísaraantavaiye séna íma a'áo sénáe séna ²⁷ i-kwáási moórá ai'marówana ándávinkemba Yónimba anumarambá ará'mái a'nómbá ²⁸ táávepimba maréna maimaéna minárásigómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa ²⁹ Yónina kwayó-kwáási iséna anómba komaimái utamánkaraawe.

naaémba Éróti Ísuna mayáígón-áái iséna séna minkwáásígó Yóni nombó pétinkaraiwai éna pukáimpinkemba usásinankaisana máyáiyē Éróti siráiyē.

Ísu sáwíva-kwaasi toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 14:13-21, Áríku 9:10-17, Yóni 6:1-13

³⁰ Ísumo mayáír'ó ti'mákain-kwaasi mimbáyái maisuwésa Ísunopa'a tésa amápa'-mayaimo máyón-aimba aaimó sun-áímbá simámúwasa ³¹ Ísunopa'a sáwíva-kwaasi kuré ire untávésa toómbá íma kawé'á umái nowaná mindáyavena kwená kwayó-kwáásíyávéna séna kwaásimo ímo máyaiyapata kométa agándaano súwasa ³² nompí-sípívímbá usámaaisesa kwaásimo ímo máyáapataawe sésa kuwasá ³³ sáwíva-kwaasi tuwánésa aúyésa naaó'-naokemba marapá'á kóyo uwasá Ísun-iyai nompí-sípívímbá kumbá ³⁴ marapá'á ásávena misáwíva-kwáási tuwánéna arumbá umátinkena sipisípi-poi-ayuraamba miwítí kawáá íma máyówasa kewé su'mai máyóntavena Ísu arumbá umátinkena ayáátáár-ai

kwésimatimuwasa ³⁵ enónka'a kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa íma sáwíva-kwaasi máyáapa'an-ivo enáíndara'a ³⁶ ti'márénasa egwaa'-náópimpa'a kwénaaesa toómbá meéyámbáráaro suwaná ³⁷ Ísu simátimena séna kemá toómbá tíméro súwasa sáwívar-ontankaken-tomba 200 kinaaraken-tomba meéyámba'maiya tímúsina. óntamba íma kwáyáíye suwaná ³⁸ nóraumai-tona káyáíya koawánaaro súwasa koawánésa tésa sésa sáwíyan-tomba éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwará'á kwáyáíye suwaná ³⁹ Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna inkwima'mái mara'á máéro súwasa ⁴⁰ moóráva'a 50 kwaasi máúwasa moóráva'a 100 kwaasi máúwasa miráumai-kwaasi kwimakówana ⁴¹ Ísu éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwará'á maisokéna kwíyómpa'a karákéna Áánútuntavena súwi simásuwena mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásí tímúwasa misáwívá-kwáásí tímúwasa noyáá'a topán-topan-umai tímúwasa misáwívá-kwáásí tímúwasa ⁴²⁻⁴⁴ amáparawai nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 5,000 kwaasi nowaná tímú'a vówasa kwená kwayó-kwáásí mintón-ayai sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áítumai ógwitaraawe.

Ísu non-avóvomayaapa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 14:22-33, Yóni 6:15-21

⁴⁵ áítumai ógwitowana minkákémbá Ísu kwená kwayó-kwáásí ti'maréna séna kesí aiva'á nompí-sípívímbá usámaaise'a menávápá'-náópa'a Pétésáítava'a koró. misáwívá-kwáásí kwéti'mare'a sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna ⁴⁶ misáwívá-kwáásí ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Áánútumpa'a námúnaamo síndayavena omápa'a umáyowana ⁴⁷ no'wáámba aúkúwana Ísu kweyáá marapá'á máyowasa kwená kwayó-kwáásí nompí-sípívímbá non-avóvomayaapa'a máyówana maramá nénka'a kwáyowana ⁴⁸ Ísu awánómba anón-unda to'maé kwétena misípí tayáto'marowasa nombó tuwíntámaesamo kun-támayo'a nonkó tavímayowasa íma kumbá irataró'a Ísu non-avóvomayaapa'a kwénaaena kwená kwayó-kwáásímó máyónka'a téna táyaaitaguwasa ⁴⁹⁻⁵⁰ awánésa táátavesa ésa tiyántámbá kwétowasa sésa kwaántáo kwénaaiye suwaná Ísu avekáán-umai séna táá'a kaivó aáno máéro. kemá úne séna ⁵¹ nompí-sípívímbá usámaaisena kwegwárá'á umáyowana anón-undaoma maivaiyówasa táátavesa ávááraumai uwaná ⁵² íma táákoma kawé'á umái méra. sáwíyan-tompinkembo sáwíva-kwaasi taaín-timuwasamo nowáiná ááimba íma táákoma kawé'á umái méraawe.

Ísu Kénésárétiva'a tí'o ún-kwaasi asóvamatinkarain-kwasai.

Mátíyu 14:34-36

⁵³ táátavesa ávááraumai ésa kwaaúnkóná menávápá'á Kénésáréti-marava'a kumbá non-awámpá'á nompí-sípí ándáneí avíkwímaresa

⁵⁴marapátá ásávowasa mimbápákén-kwáásí Ísumba aúyésa ⁵⁵naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aimba isésa tí'o ún-kwaasi kúkutaavimba tí'maesa tóyo uwaná ⁵⁶Ísu kíto'-nao'a anón-dao'a kwaitá kwénaauwasa tí'o úwai tí'mai maruká'á marésa sésa ená unáánkwátói-araaira'a tátoraiana tí'a étinkainkwaé suwasá tátórówana tí'a étinkaraiye.

tíkwá'nái áamáamba siráan-kwasai.

Mátíyu 15:1-9

7 ¹ámáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásíyé Yéúsaremu-naopakemba Ísumo máyopa'a tésa ²tuwánomba Ísuna kwayó-kwáásí évaka'a tiyáámba íma sese un-tíyáándéí toómbá kwénowasa ³Yútaa-kwaasi áamáán-kawaa-kwaasiye úwoi-kwaasiye tíkwá'nái áamáamba kwáróntavesa tiyáámba sese umásukesa toómbá nésa ⁴máákétirakemba naaópa'a iyésa tiyáámba sese umásukesa toómbá nésa tíkwá'nái áamáamba ó'on-o'on-amaamba kwarésa tááve'a nonánámá anavéúmbá sese uráawe. ⁵ámáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásíyé Ísunka'a torupésa sésa ená kwayó-kwáásí nóra isasá kentáa síkwá'nái áamáamba íma kwarésa tiyáámba íma sese ombá toómbá kwénao suwaná ⁶Ísu séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-owe. naaóv'á'á Áánútun-aai simátímakowai áwí'a Áísáya keinárawatavena árair-aimba siráimba agaimaréna séna Áánútu séna

maawímá kesúwí'a tóikakene su'mai sésa kesí imáyáa íma tirumpimbá kwáyáíye. ⁷kwaásiti áamáamba simái paárombanivo Áánútuna áamáamban-íye kampa'á sembá miraráán-umai kesí imáyáa kampar-ímáyáá mósá kwémaraawe

Áánútu siráimba aúváívimba agaimakáíye. ⁸Áánútuna áamáamba tuwé'a tíkwá'nái áamáamba kwétoraawe. ⁹Áánútun-aai kwétuwaantavai miwá anondá kentááiyavai aamoí kwéowe. ¹⁰naaóv'á'á Mósesi séna kentinóvowi túwí'a anómba oró. ánivo anóvowimo sáwíkaambo simátinkaindawaimba tuvuwíyana puwíníye Mósesi siráivo ¹¹keinárawa'o siráamba moóráwai anóvowiyavena simátimena séna moórá-yantaa'a Áánútundeiman-ivo íma kanaán-umai timénaumne siréna ¹²anóvowima íma kwétuwa'naa-íye. mirámó ontávái kanaán-íye kwésewe. ¹³mirá-sáwí'ó ontávé'a Áánútun-aai tuwé'a kentíkwá'nái áamáamba kwégware'a kentáái kwésimatimewe. miraráání'a kwéowe Ísu siráíye.

kwaásimo sáwí'o umátínkáin-tantaakona kwaasái.

Mátíyu 15:10-20

¹⁴Ísu mináímbá simátímatuwena kwaásiyavena teró súwasa kwenópa'a tuwaná séna simátíménda isé'a kawé'á oró. ¹⁵máápakem-tantaa'o naawái íma kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo tirumpinkén-áínkó kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye. [¹⁶kwéisaawai ísámai kawé'á oró] Ísu siráíye.

¹⁷Ísu simásuwena minkwáásíyómbá mátiyuwena naaúmpa'a umáyowasa kwená kwayó-kwáásí sésa mináínkóná ááimba simásimiyo suwaná ¹⁸Ísu séna kenkwárá'á íma táako pééi kwéisa'a mé'a ísáambanivo íma ísámai kawe'á uráawe. máápaken-tantaa'o naawái kwaási íma sáwí'a kwéumatinkaiye. ¹⁹mindá íma imáyáa kunkwaéna tindáampa'a kunáyúsúgwinivo ²⁰aaimó kwésemba tirumpinkén-ímáyááo éna mindá kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye. ²¹tirumpin-ímáyáávínkémbá sáwí-imayaa ésa tínkamiyasamo puwónááoni'a ésa aarai-úmóyámbá ésa kwaai-úmóyámbá ésa amápa-tantaa'a umóyámbá ésa ²²túran-anda ésa mirá-mira-sawí'a ésa kampar-áímbá sésa aosaambá kwimaé naaésa kawe'-máayáímó kwémayaantavesa tirunkó simái sáwí'a kwéumatinkesa tívókari'a ésa uwo'aorí'a ésa ²³mirá-sáwí'ó kwéomba tirumpinkén-ímáyááo kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo tiyáámbo ímo sese ombó toómbó kwénaamba mindáo kwaási íma sáwí'a kwéumatinkaiye Ísu siráíye. ánívo Ísumo kwemó siráimba amápa-tomba kawe'á umái kwénaawe siráíye.

Kénááni-maravaken-ininkona kwaasái.

Mátýu 15:21-28

²⁴Ísu mináímbá simásuwena kwená kwayó-kwáásíyé mivá'á tuwéna Táyaa-naopare Sáítóni-naopare mináyámpá'á kúmba moórá-naumpa'a uména séna kemó tamaúnda íma simátíméro súwasa ánívo évaka-kwaasi tamáún-aimba ísówana ²⁵moórá-ininko ayáámúnko arumpimbá taraváá-kwámbá máyowana minínínkó Ísumo tamáún-aimba iséna avekáán-umai kwenópa'a iyéna mara'á kumbaéna ²⁶kwemá íma Yútaa-inimba póna Síriyaa-marava'a Vínísiyaa-naopaken-ininko Ísunopa'a iyéna mara'á kumbaéna asiramái séna kesiyáámúnko arumpinkémbá taraváá-kwámbá mayauwaaó súwana ²⁷Ísu simámena séna aiva'á iyámpói toómbá timénaumne. iyámpóiti toómbá maimái iyámbá timúnavo miráumai Ísareri-kwaasimo túwa'naa úndantemba emá ó'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'naa únavo kwésune súmbanivo ²⁸minínínkó séna anóndako árai'a sémpo iyámpóiti toón-ayai iyánkó tamandániye. miráumai ó'onkaa-ininkoman-iye sinaná kanaán-ína súwa'naa ínáyone súwana ²⁹Ísu séna kawer-áímbá séndayavai enayáámúnko arumpinkémbá taraváá-kwámbá mayáúkaumpo ená naaópa'a kwaao súwana ³⁰kwená naaópa'a kwéna koawánómba taraváá-kwámbá kóúrowana ayáámúnko kawe'á umái tuvaiká'á méraiye.

Ísu sáwívarawai asóvamatinkarain-kwasai.

³¹Ísu Táyaa-naopar-ayampakemba Sáítóni-naopar-ayampa'a táúkúmaena Tékáporisi-ayampa'a táúkúmaena Káríri-nonkwaampa'a kúmba ³²évakarawai áivó'na'a áí'maesa tésa sésa enayáándeí táto'mai asóvamankaaó suwaná ³³kwaásivinkemba áí'mai kweyááva'a ankéna

ayáánánáneí áápimba maréna awirááíma kwi'maréna amáávira'a tátorena
³⁴kwíyómpa'a karákéna sirumbá kwéiye séna kwenááivinkemba séna
 epaata mináímbá kwántámai séna áá'o kaúnimba intíyuuwumne súwana
³⁵áá'a kawe'á úwana amáávíma etóyóí úwana aái kawe'á umái súwana
³⁶Ísu asiramái séna íma simátíméro súwasa íma ísónkakemba simátímapa'a
 kuwasá ³⁷Ísówana áváaraumai táá'a kówasa sésa amápa-tantaa'a kawe'á
 unté kwéiyena táá'o kaúnín-kwaasi kawe'á kwéumatinkena aaimó ímo
 kawe'ó umáímo sen-kwáásí kawe'á kwéumatinkaiye siráawe.

Ísu moórágwara'a toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 15:32-39

8 ¹moórá-tawai sáwíva-kwaasi torupowaná miwítí toómbá ánásowana
 Ísu kwená kwayó-kwáásí tááyowasa tuwaná ²séna kaumbo-táwai kesé
 máyáawana maimaésa tiráan-tomba ánásaisa'a sirumbá kwéumatinkaumne.
³ti'maráanasa kentí naaó'-nao'a kónááombanivo némpaken-kwaasi aampa'a
 kwíyamba kánoka'a pósa púwóvainivo súwasa ⁴kwená kwayó-kwáásí
 sésa kavóná-marava'an-ivo náákakenta toómbá maimáíya tíménaumno
 suwaná ⁵tísaa ena séna nóraumai-tona kwáyáíyo súwasa avakaeté kwáyáíye
 suwaná ⁶minkwáásíyóntávéna séna mara'á máéro séna avakaeté-tomba
 maisokéna Áánútuntavena súwi séna toómbá topán-topan-umai kwená
 kwayó-kwáásírá'á tímúwasa minkwáásíyómbá tímúwana ⁷kaumbo-káé'-
 noyaa'a kwáyowana Ísu maisokéna Áánútuntavena súwi séna kwená
 kwayó-kwáásírá'á tímúwasa minkwáásíyómbá tímúwasa ⁸⁻⁹nowaná tímú'a
 vówasa sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi nowaná tímú'a vówasa kwená kwayó-
 kwáásí mintón-ayai túwómba avakaeté-unampimba áítumai ógwitowana
¹⁰Ísu misáwíva-kwáásí ti'maréna kwená kwayó-kwáásíyé nompi-sípívímbá
 usámaaisesa Táómánúta-ayampa'a kuráawe.

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Mátíyu 16:1-4, Áríku 12:54-56

¹¹mivá'á Ísu máyowasa amáán-kawaa-kwaasi sáwí-aimbo sínda
 isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa áraira Áánútumpakena kunkáana ímo
 awánáúnda-mayai máyénata awánaano suwaná ¹²Ísu arumbá umbái
 kwétopakemba séna ívé'o máyáan-kwaasi nóra séra ímo awánáúnda-
 mayai máyénata awánaano kwéseo. árai'a simátíme'a sé'a ívé'o
 máyáan-kwaasi íma agaráátinkanaumne séna ¹³ivátíyuwena nompi-
 sípívímbá usámaaisena nonkwaaúnkóná menávápá'á kuráíye.

íma kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi oró siráin-kwasai.

Mátíyu 16:5-12

¹⁴Ísu kwená kwayó-kwáásíyé nonkwaaúnkóná menávápá'á kumbá
 kwená kwaási péréti-tomba íma máyómba tuwinkésa kuwaná kimbora-

tomba nompi-sípívimbá kwáyowana ¹⁵Ísu áamáán-kawaa-kwaasiye Érótiye kaumbo-kaér-ainkwara-kwaasi owé-ímáyáá kwéena kwená kwayó-kwáási simátimena séna intóráín-tantaa'a sáwíyan-tantaa'a moórá-tonko áwí'a péréti mimpímbá kwémaraawana kwéintorena anómba intembá áamáán-kawaa-kwaasiye Érótiye miwí tááiyavai kentúra'a kárákwimai máéro súwasa ¹⁶keáímbá sésa nóra séna mirá kwésiyo. péréti-tomba íma makáunanaya mirá kwésiye suwaná ¹⁷Ísu keáímbó kwésun-aimba iséna nóra séra toómbá íma kwáyáiyé-aimba kwéseo. kanaán-umai toómbá timénaunda ááémo uráundawaina ááimba íma tááko pééi kwésiye. kentí ímáýáagoma kentirunkómá usisi'ándaisa'a kwéowe. ¹⁸túramba kwáyáimbanivo íma awánamai kawe'á kwéowe. táá'a kwáyáimbanivo íma ísámai kawe'á kwéowe. ¹⁹éva'aasei-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 5,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaaó séna tísaa úwasa sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampinta ógwitaraumne suwaná ²⁰avakaeté-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaaó séna tísaa úwasa avakaeté-unampinta ógwitaraumne suwaná ²¹Ísu séna nóra éra íma tááko pééi sisa'á ísarao Ísu siráiyé.

Ísu aúramba kavíkwaimba asóvamankarain-kwasai.

²²Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé Pétésáítaa-naopa'a kumbá évakarawai aúramba kavíkwaimba áí'maesa Ísunopa'a tésa sésa táto'mai asóvamankaaó suwaná ²³Ísu ayáánka'a tátorena áí'maena mindáoókona ayááíwá'á kwéna aúrampimba awirááíma kwirankéna aúranka'a tátorena séna ára kwéawanaano súwana ²⁴awánéna séna kwéawanaumne. taairaán-kwáási marapá'á kwénaaowa'a kwéawanaumne súwana ²⁵moórágwara'a Ísu aúranka'a tátorena kawe'á umánkowana aúramba kararéna kawe'á umái kwéawanowana ²⁶Ísu séna mindáoópa'a kónavo ená naaópa'a tayauweré kwaaoó siráiyé.

Pítaa Ísuna ááimba siráin-kwasai.

Mátíyu 16:13-20, Árúku 9:18-21

²⁷Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé Sísáriya Vírípai-naokon-ayampa'a kúmba aampa'á kwéguwana kwená kwaási tísaa ena séna kentávái amáparawai nóran-kwaasiye kwéseo súwasa ²⁸miwí sésa évakarawai sésa emá Yóni nombá pétinkaadawai óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-ai simátímakaandawai áwí'a Íráiyaama óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-ai simátímakaawaivinkemba moóráwai óne kwésewe suwaná ²⁹Ísu séna keinárawa'a kentávái nóran-kwaasiye kwéseo súwana Sáímoni Pítaa séna Áánútu usásinankaiwaimba Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundawaiya óne súwana ³⁰mináímbá íma simátíméro Ísu asiramái siráiyé.

Ísu puké'a usásinanaumne siráin-kwasai.*Máttyu 16:21-28, Árúku 9:22-27*

³¹Ísu kwemó puwínín-aimba ááimba ásámai kwená kwayó-kwáási simátimena séna sí'a índai'a umásinkesa Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé áamámba sen-kwáásiyé tínaaemba umásimesa sínkamiya'a puwónaundanivo kaumbo-táwai ánáaina'a púwóndavinkemba usásinanaumne séna ³²miráumai avora'á simátimuwana Pítaa Ísumba áí'maena kweyááva'a máankena séna mirán-áímbá sénavo súwana ³³Ísu kwanténa kwená kwayó-kwáási tuwánéna Pítaantavena asiramái séna Sáátáánigo siyuwé kóao. kwaásiti imáyáavinkemba kwésempo íma Áánútuna imáyáavinkemba kwésene Ísu siráiyé.

³⁴Ísu mináímbá simásuwena kwaásiyonte kwená kwayó-kwáásiyé tááyena séna kesínaaemba kwaránáe síyawai tirááímo táínda-yantaa'a íma tátoraaro. kemá puwónaunda-taima súgwaata'mae'a kondantembá kesínaaemba kwaránááowaimba umbai-yántáá'á timíyasa minúbái-yántáá'á úwoi maimaésa sínaaemba kwaránááowe. ³⁵tirááímo táíndai'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo kentávái ísámai Áánútu áséi-aintavai ísámai tirááímo táínda-yantaa'o tuwésa puwésa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe. ³⁶marapákémbá amápa-tantaa'a kwémaesa puwíyambo éna mintántáákó íma túwa'naa íníye. ³⁷puwíyamba marapá'ó makáan-tantaa'nei íma anondái'a umásuwesa ókwara'a ayáátááka'a ménaaowe. ³⁸ívé'a Áánútuntavesa íma imáyáa ésa máyáanka'a kenkwará kesááigwara'o tigaemó umásínkáámba pó'a aáno kemó marapá'ó kúmónnda miwí sigaemá umátinkanaumne. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai aáno kesivoná ságayankwara kwíyómpakembo Áánútuna kwayó'nárawati ságayankwara'o marapá'ó kúmónnda miwí sigaemá umátinkanaumne.

9 ¹árai'a simátime'a sé'a évaka'a maanká'ó máyáan-kwaasi íma aiva'á puwé'a Áánútu kwená asirayándéi kwégawaaimba awáné'a naaemba puwónááowe Ísu siráiyé.

Ísu ó'on-kuwawaa'a aúkáin-kwasai.*Máttyu 17:1-13, Árúku 9:28-36*

²Ísu mináímbá simásuwena ava'moraé-no'waamba kwaéna Pítaante Yémésinte Yóninte tí'maena anón-omapa'a iyúmba miwíyé su'mai umésa miwí túranka'a Ísu ó'oran-auma auvúwana ³kwená unáánkwtóira'a ságayamba kwaéna kwayáni'a kéna aavúúmó usénamo intembá mirá úwasa ⁴awánomba kae-kwáásírái kwíyómpakemba paárésarai mindárai túwí'a Íráiyaae Mósesiye Yútaa-kwaasi tíkwá'nárai Ísuwe kwaasái kwésuyana ⁵Pítaa Ísuntavena séna anóndakoo maanká'ó maúndaya

kawe'á imbá póta kwááyu-namba kaumbomá ónaundaya moórá endéi éta moórá Mósesindei éta moórá Íráiyaandei éta mirá ónaundayaawe súwana ⁶áváaraumai táá'a kówana nóin-aina'i síníyena póna mirán-aimba Pítaa siráiyé.

⁷mirá kwésunka'a ainánkó kuména káátaguwana mináínámpínkémbá aagíwé su'mai séna maawámá kesáánimba isa'á kwená imáyáa kwéune. kwenáái isáaro súwasa ⁸kwená kwayó'nárau awánomba mindárai kwíyómpa'a íyúwana Ísuwe su'mai méraiye.

⁹máyowasa omápakemba kúmúmba Ísu asiramái simátimena séna awánaamba íma simátíméro. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai púwóndavinkemba usásinaandara'a awánaamba kanaará'á simátíma'mae íyóro súwasa ¹⁰isésa íma simátimesa mináímbá úwoi tátoresá keáímbá sésa púwóndavinkemba usásinanaumne simbá nóran-aina'iyó keáímbá siráawe.

¹¹keáímbá sésa Ísuntavesa áisaa esa sésa áamámba sen-kwáási sésa Íráiyaa aiva'á paárinana Áánútu usásinankaiwai Yútaa-kwaasiya amu'makáundawaiya naaémba paárinnyemo sembá nóra sésa mináímbá kwéseo suwaná ¹²Ísu séna aiva'á Íráiyaa paárena to'mayaa íníye-aimba árair-aimban-iyé. moórá-aimba kwaási úranda'a kumpaárurawaintavena agaimaréna séna kwembá áí'a índai'a umánkesa tínaemba umánkanaawe agaimaréna siráiyé. ¹³simátíme'a sé'a Íráiyaa á'a tiráiyé. agaimaróntemba umái kwembá sáwí'a umánkanae sésa sáwí'a umánkaraawe. mirán-áímbá kwentávái agaimaróntemba kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaintavai agaimakáawe Ísu siráiyé.

Ísu taraváá-kwámbá mayáúkain-kwasai.

Mátíyu 17:14-21, Árúku 9:37-43

¹⁴Ísu simásuwena omápakemba kúmúmba kwená kwayó-kwáásítópa'a kúmúwasa sáwíva-kwaasi torupésa áamámba sun-kwáásíyé Ísuna kwayó-kwáásíyé asirayán-áímpákémbá sésa ¹⁵Ísu túntavesa ivátuwesa paruvará umánkówana ¹⁶Ísu séna nóintavai asirayán-áímbá kwéseo séna tísaá úwana ¹⁷minkwáásíyómpínkémbá moóráwai séna anóndakoo kesáánimba áí'mae'a túne. kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyáísana íma aai kwéísana ¹⁸mintárávái-kwánkó táto'mai amentánaanta isaná tanaambá váguvagu kwéena áwááyaamba akékúndena aigareó nonkáánéna aiyayaamba sápisimagwisana mirá úmaena kwéiyisa'a ená kwayó-kwáásíyávé'a sé'a taraváá-kwámbá arumpinkémbá mayáúwáaro súnasa íma kanaán-umai mayáúkaawe súwana ¹⁹Ísu séna kentávái íma imáyáa kwéowana póna sirumbá umbái kwétaivo nóraumai-tawaiya kesé ménaumno simásuwena séna ánivo enáánimba áí'mae tiyó súwasa ²⁰ái'maesa tuwaná mintárávái-kwánkó Ísumba awánéna miníyámpói améntáyuwowana tanaambá véna kwáre're'a éna aigareó monkáánúwana ²¹Ísu avowántávéna séna nósatawai ánkariyo súwana umaranka'á ánkariye. ²²tuvuwíndayavena póna

sáwívaka'a améntámai irá káúvóra'na éna améntámai nompímbá túwáara'na kwéiye. emó kanaamó e arumbá maisinkéya súwa'naa uwo súwana ²³Ísu séna nóra séwa emó kanaamó e súwa'naa uwo kwésono. Áánútumpa'a agevamái máyaawai amápa-tantaa'a kanaará'á ónááowe súwana ²⁴miníyámpóíógó avowámá avekáán-umai anónka'a séna kemá Áánútumpa'a agevamái máyaundanivo kemá Áánútuntavai íma asiramái kwémaunda-yantaa'a súwa'naa uwo súwana ²⁵Ísu awánómba sáwíva-kwaasi sisipáá uwaná taraváá-kwántávéna séna aívó-taravaa-kwankoo auwé kóaa. íma koyauwérénda áka'a kóaa súwana ²⁶kwáá'a téna miníyámpóí améntáyuwowana tanaambá wówana arumpinkémbá kóúwana miníyámpóí púwóra'na umai máyowasa évakarawai sésa á'a púwíye suwaná ²⁷Ísu ayáánkwanda táto'mai usásinakowana koku'á méraiye.

²⁸koku'á máyowana Ísu naaúmpa'a umáyowasa Ísumo kweyáá máyonka'a kwená kwayó-kwáásí umésa sésa nóra séta mintáráváá-kwámbá íma kanaán-umaiya mayáúkaumno suwaná ²⁹námúnaa kwésemba pó'a miráumai mirán-táráváá-kwámbá mayauwánááovo ó'on-tantaa'neimo é'a íma kanaán-umai mayauwánááowe Ísu siráíye.

Ísu puwínín-aimba siráin-kwasai.

Mátíyu 17:22-23, Árúku 9:43-45

³⁰⁻³¹Ísu simásuwena tuwéna Káríri-ayampa'a aampa'á kwégwena sáwíva-kwaasi torupaavó séna kesí kwayó-kwáásíyé su'mai aai simátimenae séna aampa'á kwégwena séna kembá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba ó'on-kwaasi timíyasa sínkamiya'a puwé'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne súwasa ³²kwemó sún-ainkona ááimba íma isésa áísaa ónáe sésa umbá táá'a kówasa íma áísaa uráawe.

nááwa kwéusayaitaiyo siráan-kwasai.

Mátíyu 18:1-5, Árúku 9:46-48

³³íma áísaa esa Kápénéamu-naopa'a kumbá naaúmpa'a umáúwana Ísu tísaa ena séna aampa'á kwéte'a nóin-aina siráao súwasa ³⁴aampa'á kwégwesa sésa kentáávinkémbá nááwa kwéusayaitaiyo sésa iséise úmae kwégwesa pósa íma aai suwaná ³⁵Ísu mara'-maéna kwená kwaási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasiyavena séna maísáaro. usáyaitanae síyawai tínaaeni'a ésa amáparawaiti kwayó'á máraáaro simásuwena ³⁶moórá-iyampoi áí'mai avumpimbá usásinankena taparéna simátimena séna ³⁷kentávái imáyáa kwéesa iyámpóí áwa'naa onten-umái kwésuwa'naa-owe. súwa'naa onten-umái Áánútu s'i'mákaiwaimba kwéawa'naa-owe Ísu siráíye.

kentí mayái íma sáwí'a kwéiwaina kwaasái.

Árúku 9:49-50

³⁸súwana Yóni Ísuntavena séna anóndakoo moóráwai kwénaaena taraváá-kwántóntávéna séna Ísuna asirayámbá kwáyáintavai auwé kóaa

simátímapa'a kwégwisasa mintáráváá-kwámbá kóuraawe. minkwáásígó íma kentáávínkén-kwáásímá ómpo íma miráne étuwaaoaya siráumne Yóni súwana ³⁹Ísu séna íma tuvínankaaro. ímo awánaam-bayaimo máyáawai úwoi kesúwí'a íma sáwí'a simásinkanaaowe. ⁴⁰kentáási mayáígómbá íma sáwí'a kwéowai úwoi kwésuwa'naa-owe. ⁴¹árai'a simátíme'a sé'a keinárawa'a tuwánésa sésa Ísu Kárásitina kwaási ombá pó'a túwa'naa ónái sésa sáwíyan-tantaa'a nombá timíyawaima Áánútu kawe'-mékámá timíníye Ísu siráiyé.

sáwí'a kwéon-kwasai.

Mátíyu 18:6-9, Áríku 17:1-2

⁴²Ísu mináímbá simásuvena séna iyámpóígomo kesááiyavaimo áraire sintenkáán-umai évakarawai áraire kwésewe. évakarawai tésa kesááiyavaimo áraire kwésewaima kampar-áímbá tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kówíyasa Áánútu kampa'ó síyawai sáwí-meyamba anómba timínívo miwímó tinumarampimbó anón-ontambo aríkwímaresamo nompímbó túwáawasamo kumésamo kumpuwésarakai kampar-áímbá íma simátíméwasa sáwí-ampa'a íma kosinó. mindá kanaán-iyé. ⁴³⁻⁴⁴tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tiyaamba arátúwáaro. kae-tiyáámbó kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kaíkai'o kwéipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-iyé. ⁴⁵⁻⁴⁶tísamaigomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tisamaima arátúwáaro. kae-tísámáímó kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kaíkai'o kwéipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-iyé. ⁴⁷túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-turamba pítuwaaro. kae-túrándéimo awáné'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba Áánútu kwená kwaási kawááipa'a máyáamba mindá kawé'an-iyé. ⁴⁸iramó kwégaipa'a marinkómó éna kwaíkwai'a kwéinana iramó éna íma pisináinda kaíkai'a kwéiyé Ísu siráiyé.

⁴⁹Ísu simásuvena séna uwímó toónká'ó úmárááwanamo kawé'o intembá Áánútuma kwaásira'a iramó kaintenkáán-umai maráínasa kawé'a umái ménaaowe. ⁵⁰uwímá kawé-tántáá'á imbánivo anómba ánásaisana ayáántámá kwáyáimbanivo ó'a uwímó kái'a íma úmaranaaowe. uwígómó áséimo intenkáámbá kwé'e'a paru umái ménaaowe Ísu siráiyé.

aarakwá'ó tasáén-aimbo siráin-kwasai.

Mátíyu 19:1-12, Áríku 16:18

10 ¹Ísu minká'á tuwéna Yútiyaa-ayampa'a Yótáni-nonkona menávápá'á komáyowasa moórágwara'a sáwíva-kwaasi

torupowaná ké'naamba aai kwésimatimuwasa ²ámáán-kawaa-kwaasi sésa sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa moórá-kwaasigo awainínkómbá kanaarará auwáníyo. mirámó énamo éna ámáán-aimba karáni. íya karáníyo suwaná ³naaóv'á Mósési nóra-amaana simátímakaiyo séna tísaa úwasa ⁴miwí sésa Mósési maará séna moóráwai awainínkómbá ai'mátuwaindawai aúvávimba agaimaréna séna kesuwainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amiíno siráíye suwaná ⁵Ísu séna kentíkwá'ná tirumbá makáamba pósa Áánútuun-ai íma ísóntavai mindáyavai Mósési minámáámbá siráimbanivo ⁶Áánútu kwíyómba maramá tarórurónka'a íma mirá siráivo Áánútu aaraigwára kwaai gwárá'á taróruraiye. ⁷miráumai taróruraintavai tinóvowi tiyuwésa awaikóe awainínkóe tágárotamai ⁸mimbórá-túmá ma'mái kwémaewe. mindáyavai awaikóe awainínkóe íma kae-kwáásiráámbá ésa mimbórá'á kwéowe ⁹Áánútu aarai-kwaai moórá'á umátínkaraintavai íma tasáero Ísu siráíye.

¹⁰Ísu simásuwena naaúmpa'a umésa kwená kwayó-kwáásí Ísumo sún-aintavesa áísa uwaná ¹¹séna moóráwaimo awainínkómbó ai'mátuwenamo ó'on-inimbo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye. ¹²moórá-ininkomo awaikómbó auwénamo ó'onkwambo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye Ísu siráíye.

Ísu iyámpói kawe'á umátínkarain-kwasai.

Mátíyu 19:13-15, Áríku 18:15-17

¹³Ísu simátimuwasa évakarawai Ísu tátorena kawe'á umátínkainkwae sésa iyámpói tí'maesa tuwasá kwená kwayó-kwáásí sésa tí'mae'a kóro suwaná ¹⁴Ísu tuwánéna áwáá'a tiyéna séna íma kóro sé'a tiyuwáiyasa kesópa'a iyámpói úwoi teró. miníyámpói kesópa'a tentembá Áánútu kwená kwaási kawááimba miráráán-umai kwégawaaimba iyámpói kesópa'a tí-amba íma ítátínkaaro. ¹⁵árai'a simátíme'a sé'a Áánútuntavesamo sésamo iyámpóiraan-umai kenká'á kwégawaa-onemo síyanamo éna miwír'á kawááinivo ímo mirámó síyawaimo éna íma kawááiniye Ísu séna ¹⁶miníyámpóiyómbá tiránkena tine'á tátorena kawer-áímbá simátímakaiye.

óísankwara-kwaasigona kwaasái.

Mátíyu 19:16-30, Áríku 18:18-30

¹⁷Ísu simátimena kwéguwana moóráwai isaaiséna Ísu anóndakoman-íye séna takívairéna séna kawe'ná'á óne. nóra umáíya aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'maira ónaumno súwana ¹⁸Ísu séna kentávái nóra séwa kawe'ná'á óne kwésono. mimbóráwái Áánútu kweyáá kawe'ná'án-íye. ¹⁹Áánútuna ámáámba á'a ísaraane. minámáámbá aúvávinkemba agaimaréna séna kwaási tínkamiyasamo puwónááoni'a íma oró. íma

aarai-úmóyámbá oró. íma umóyámbá máyáaro. íma kampar-áímbá simátínkáaro. kwakarái-áímbá íma seró. kentinóvowi túwí'a anómba oró siráiyé súwana ²⁰mindákó séna minámáámbá kesí iyámpóirakemba ísare'a pó'a kawe'á úmae kwéiyune súwana ²¹Ísu awánéna aamoí éna séna kawe'á éma moórá-yantaa'a íma kawe'á uráampo ená náindaamba ó'on-kwaasi kwétime óntamba mairé ímo makéwai tímatuwenana ená kawe'-méyámbá Áánútu kwíyómpa'a ankániye. tímatuwemo e kesínaaemba kwarániyone súwana ²²mináímbá iséna sáwíva'-naindaamba makóntavai kanagí'á túmaena anón-imayaa úwana arunkó sáwí'a kwéuwana kuráiyé.

²³kúwana Ísu kwanténa kwená kwayó-kwáásíyávéna séna sáwívar-oisambo makén-kwaasi Áánútumo kwená kwaási kawááipa'a kwíyamba umbaí táníye súwana ²⁴kwená kwayó-kwáási mináíntávái táá'a kówana kesí iyámpóiyono. óisan-imayaamo eémáyaiyawaimo Áánútumo kawááipa'o kwíyamba umbaí táníye. ²⁵moórá-poigo áwí'a káámeri mimpóígó kwaigóná avaapimbá íma kanaán-umai kóveraniye. káámeri-poigomo kwaigóná avaapimbó kóverainkakai sáwívar-oisamba makén-kwaasi Áánútu kawááipa'a kosinó súwasa ²⁶mináímbá iséna táátavai ésa séna umbaí taintávái nóran-kwaasiya Áánútu kawááipa'a ménaaoo suwaná ²⁷Ísu tuwánéna séna kwaási miwítí mayáínéí íma meéyámbaresa kónááovo Áánútu amápa-tantaa'a úwoi kanaán-umai kwéiyé súwana ²⁸Pítaa séna isaaó. kentáási amápa-tantaa'a tuwéta enánaaemba kwégwaraumne súwana ²⁹Ísu séna árai'a simátíme'a sé'a kentávái imáyáa ésa Áánútuna áséi-aimba kosimátimenaaontavesa naambáru'a tuwésa tuwaaísái tiyuwésa tívá'maa'a tiyuwésa tímánaa'maa'a tiyuwésa tinóvowi tiyuwésa táánimbaa'a tiyuwésa tiyáámúmbaa'a tiyuwésa miwítí maramá túwáawaina anondáma ³⁰marapá'ó máyáanka'a túwáan-tantaa'a mirán-tántáá'á sáwíva'a mémaesa tuwaaísái-i'a ésa tímánaa'maari'a ésa tinóisai-i'a ésa kentí iyámpói-i'a ésa naambá maramá mayánaáomba miwívímbá umbai-yántááí'a umátinkanaaombo ésa naaén-kanaa aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónááowe. ³¹Ívé'a évaka'a aivakéwái aáno tínaaeni'a íyasa ívé'a évaka'a tínaaenkewai aáno aivarí'a ónááowe Ísu siráiyé.

Ísu kwemó puwíníntavai siráin-kwasai.

Máttyu 20:17-19, Áríku 18:31-34

³²Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónáe séna aampa'á kwégwesa Ísu aiva'á kúwana kwená kwayó-kwáási táá'a kówana tínaaembo kun-kwáásígwará'á táá'a kówana Ísu kwená kwaási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena moórá-ayampa'a tínkarena kwempá'ó tínín-tantaakontavai mósimatimena ³³séna másáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanayá moóráwai kembá kwaási úrandakomba mono-káwáá-kwáásíyé

ámáamba sen-kwáásiyé agaráátinkainasa kembó sínkami-aimba simái tarúmaresa sí'mai ó'onkaa-kwaasi timíyasa ³⁴kanaará'a kwésinkesa tuwirááima kwisinkésa súwiruku'a kwénesa sínkamiya'a púwónasa utamásinkaiya'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne Ísu siráiyé.

Yémésiye Yóniye Ísumba áisaa urááyán-kwasai.

Mátíyu 20:20-28

³⁵minkánáá Sépéti ááninkorasari Yémésiye Yóniye Ísunopa'a tésarai sésarai anóndakoo áisaa oyaní'a umásinkaniyono suyaná ³⁶nóintavai kwétinkainara umátinkanaumno súwasarai ³⁷ená ságayam-barupa'o umaéma kenkáí usásisinke évarevar-akwampa'a sinkáníyone suyaná ³⁸Ísu séna séyan-ainkona ááimba íma ísaraaiye. sáwí-nombo anavéúmpinkembo náúndanten-umai sí'a índai'a umásinkanaaomba keinárai kanaarárá kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoiyo. sí'o índai'o umásinkanaaontemba kanaarárá keinárai mirá umátinkanaaoo súwasarai ³⁹keirái kanaám-pókai mayáyauye suwaná Ísu séna árai'a séye. kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoiye. sí'o índai'o umásinkanaaontemba keinárai mirá umátinkanaaovo ⁴⁰kesí évareva-sukwampa'a kemá íma usásintinkanaumpo Áánútu kae'nárai umátínkaraimba póna usásintinkaniye súwasa ⁴¹Ísuna kwayó-kwáásí siyáánkainarawa'a mináímbá isésa Yémésinte Yóninte áwáá'a tífúwana ⁴²Ísu tááyowasa tuwaná séna á'a ísaraawe. marapár-ánón-kwáásíyómbá usáyaaítamai asirayán-áímbá simáti simati kwéuwasa kwenkóyai kwentáyai'a uráawe. ⁴³anón-kwaasimo ontembá keinárawa'a íma mirá oró. keinárawapinkemba usáyaaítanae síyawai ó'owiti kwayó'á maránááowe. ⁴⁴keinárawapinkemba aivarí'a ónái síyawai amáparawaiti mayáímá túwa'naa oro. ⁴⁵kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai íma súwa'naa ígwáe'a kunkáumpo kemá kwaási túwa'naa ónái'a kunkáumne. sáwí-imayaavinkemba iyátinkanaundayavai puwónaumne Ísu siráiyé.

Ísu aúramba kavíkówaimba kawé'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 20:29-34, Árúku 18:35-43

⁴⁶Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé Yéríko-noapa'a kumbá sáwíva-kwaasigwara'a mindáópa'a tuwésa aampa'á kuwaná Tímíyási ááninko áwí'a Páátímíyasi aúramba kavíkówai óntamba inaii simái mayánái séna aanéiva'a kumbéna kwéinaai súwasa ⁴⁷évakarawai sésa Ísu Násáretivakewai kwétiye suwaná iséna anónka'a séna Ísuwo Tévítin-andarakewai ómpo arumbá umásinkaaoo súwasa ⁴⁸sáwívarawai áwáá'a aéesa sésa aaiseraao suwaná mináímbá ivá kwétuwena ó'omba anónka'a séna Ísuwo Tévítin-andarakewai ómpo arumbá umásinkaaoo súwana ⁴⁹Ísu aampa'ó kweémáyomba kwená egwaa'á kousásinena séna

ááyaaro súwasa aúrambo kavíkówaimba ááyesa sésa enarunkó kawe'á íno. kwéaayaivo usásinaao suwaná ⁵⁰ a'marénamo máyon-ampaanta agwáimarena usásinena Ísun-aóká'á túwana ⁵¹ Ísu séna nóin-tantaara embó arááímo táinda-yantaa'a umánkanaumno súwana anóndakoo súramba kawe'á umásinkainkwa'e'a úne súwana ⁵² Ísu séna kentávái kanaán-umai súwa'naa íníwaiman-iye sénda pó'a kawe'á umánkaumpo kwaaó súwana avekáámbá aúramba awánéna Ísun-ánaemba kwakáíye.

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 21:1-11, Árúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

11 ¹Ísu kwená kwayó-kwáásíyé kumbá Yérúsaremu-naor-ampa'a kumbá Óríve-omakar-egwaa'-naokai moórá Pétévasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwasa minkáé'-náór-egwaa'a kwésa kwená kwayó-kwáásí kae'á máti'marena ²séna epín-dáópa'a kurékai moórá-poigo áwí'a tónki koawáneyambo kwaásimo ímo ayáákainda-poi ándama iyátuwekai áí'maekai tekaiyó. ³moóránankomo tuwánénamo nóra óyáekai óyómo sínakai anóndako ayáá'mae'a konasá áí'maesa koyauweránááowe siyé simámékaiyo súwasarai ⁴kuyaná mimpóimá ontará'á ándáneí anumarampimbá kwímarowana máyowasarai koawánésarai minándá koiyatúwóyana ⁵minká'á máyón-kwaasi sésa nóra sékai mimpóígná ándama kwéiyatuwaaiyo suwasaráí ⁶Ísumo sún-aimba simátímúyasa kanaán-ivo mirá okaiyó suwasaráí ⁷áí'maesarai Ísunopa'a tuyasá kwená kwayó-kwáásí paákár-únánkwátói ayú'mái mimpóígo arósáánumpimba kwandaaf uwi'márówana Ísu ayáá'maena kwéguwasa ⁸sáwíva-kwaasi mésa anón-kwaasiye sésa évakarawai paákár-únánkwátói ayú'mái évakarawai taayánama ayáiresa aampa'á uwi'ma'mae kwéguwana minúnánkwátóirare mintááyánaravane augwétámai kwéguwasa ⁹aiva'á nááún-kwaasiye Ísun-ánaemba nááún-kwaasiye anónkar-anonka'a sésa Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawe'á kwéumankaiye. ¹⁰kentáá síkwá'ná Tévítimo kawáá-uraintemba miraráámbá íníye. kwenáwí'a mósá kwémaraumne anónkar-anonka'a suwaná ¹¹Ísu Yérúsaremu-naopa'a kúmba anóm-bono'-naumpa'a uména amápa-tantaa'a awánéna enónka'a kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena Pétáni-naopa'a kuráíye.

taaigóná kwaasái.

Mátíyu 21:18-19

¹²Pétáni-naopa'a kogwáúmba usá aaváyaavimba mindáópa'a tuwésa aampa'á kumbá Ísumba ááima ankówana ¹³moórá-taigo áwí'a víkima kwáyowana mintáéramba nánáe séna ááimpa'a kwéna awánómba arambó iyái-kánáámó ímo túmba íma iyéna ánáwe su'mai kwáyowana avakáá uwááena ¹⁴mintáígnótávéna séna ená arambá íma iyáníyone.

moórágwara'a kwaási ená arambá íma nánááowe súwasa kwená kwayó-kwaási mináímbá ísaraawe.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Máttyu 21:12-17, Árúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

¹⁵Ísumo sún-aimba isésa Yérúsaremu-naopa'a kumbá Ísu anóm-bono'-naumpa'a iyéna mono'-náúmpá'ó meéyámbó kwémayon-kwaasi tuwánéna uti'mátuwena mono'-nánkóná óntambo meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwena Áánútuntavai imáyáa ésa máái-numama kwéamundumama meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwena ¹⁶simátimena séna ókwara'a íma mono'-náúmpá'á mirán-tántáá'á maimaé'a iré kunke oro. ¹⁷Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna kesí naantavái sésa Áánútumpa'o námúnaamo sen-dámbá isasá ó'on-o'om-barapaken-kwaasi tésa námúnaa kwésewe agaimaréna siráiyé. ánívo umóyán-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siráiyé.

¹⁸Ísu súwasa mono-káwáá-kwáásíyé áamáamba sun-kwáásíyé Ísuna áamáyu-aimba kwésesa sáwíva-kwaasimo Ísun-aaimo ísámae kwéiyuntavai táátavai ésa Ísumba tuvuwónááon-amba kwéavakaa-uwasa ¹⁹enónka'a Ísu kwená kwayó-kwáásíyé Yérúsaremu-naopa'a tuwésa kuráawe.

taaigó aáyánkarain-kwasai.

Máttyu 21:20-22

²⁰Ísu kwená kwayó-kwáásíyé kogwaésa usásinesa aampa'á kumbá víki-taima awánomba ánúka to'mai amápa'a móyankagurowana ²¹Pítaa Ísumo sún-aimba ááka'a maréna séna awánaao. aaimó simámakaanda-taima á'a aáyánkagwiye súwana ²²Ísu séna Áánútunka'a aráápamai máéro. ²³árai'a simátime'a sé'a maanómátáváímo sé'o iré mapámbai nompá'á kumuwómó síyawai ímo kaer-ímáyáámó tokésamo súndantemba árai'a íníye síyanamo éna árai'a mirá íníye. ²⁴mindáyavai Áánútumpa'a námúnaa sé'a ó'on-o'on-tantaatavai áísaa e'a sembá árai'a Áánútu kanaán-umai súwa'naa umásinkaiye sembá kanaán-umai kwétuwa'naa-iyé. ²⁵Áánútumpa'a námúnaa sembá sáwí'ó umátínkaraamba anondá sáwí'a ónaumne-imayaa íma é'a ivátuwaaro. mirámó íyanamo éna kentivo kwíyómpakewai keinárawa'a sáwí'ó kwéomba maitiyuwáníye. [²⁶ánivo sáwí'ó umátínkaraamba úwoimo imáyáamo úmae iyé'ó ímo ivátuwaiyanamo éna kentivo kwíyómpakewai sáwí'ó kwéomba íma maitiyuwáníye] Ísu siráiyé.

nááwa ai'mákaisa tiráano siráan-kwasai.

Máttyu 21:23-27, Árúku 20:1-8

²⁷Ísu kwená kwayó-kwáásíyé ókwara'a Yérúsaremu-naopa'a kumbá anóm-bono'-naumpa'a kwénaauwasa mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-

kwaasiye áamáamba sun-kwáásíyé Ísunopa'a tésa ²⁸séa nááwa ai'mákaisa tiréwa nááwampinkena mairéwa asirayám-báyái kwémayaanda simásimiyo suwaná ²⁹Ísu séna aiva'á moórá-aimba tísaa ona'á anondámo síya'o é'a sísa on-áimbá simátimenaumne. ³⁰ááema Yóni nombá pétinkaraiwaima Áánútuwa simámakaisana nombá pétinkarai. kwaásiya simámakaawana nombá pétinkaraiyo súwasa ³¹miwímá keáimbá séa nórayaawa sénaumno. Áánútu simámakaisana nombá pétinkaraiyemo senanayáámó éna nóra séra Yónin-aaiyavai íma áraire siráao síniye. ³²kwaási simámakaawana nombá pétinkaraiyemo senasayáámó ésa úwoi-kwaasi sínkamonaowe. úwoi-kwaasi sáwíva-kwaasi Yónintavai sésa Áánútun-ai simásimakaiwai uráiyé kwésemba pósa áwáá'a siyénááowe mirá keáimbá sésa ³³Ísuntavesa sésa emó sísa ónda-ainta íma ísaraumne suwaná Ísu séna ímo simásimiya'a nááwampinkena mairéra'i. asirayám-báyái kwémayaunda-aimba íma simátimenaumne Ísu siráiyé.

ándá-aran-kigaura'o tavíyéwaiti kwaasái.

Mátíyu 21:33-46, Árúku 20:9-19

12 ¹Ísu kwántámai-aimba simátimena séna moóráwai óntan-kurima úmakena ándá-aran-kigau úmarena ándá-arankona tááve'a úmarena ándá-arambo mapándáápá ínana anombó kumínín-taave'a úmarena óntan-damba kígauva'o tavíyí-námbá úmarena ayáátááka'a ó'om-barava'a koménae séna maankígáúrá'ó tavíyíyawaimo é'a kesávái évakar-aramba maé'a évaka'a kembá siyúwáaro simátimena ó'om-bapa'a komáyáísana ²arambó ávumo kainkánáá tisaná aanávómá kesí ándá-aramba komayaaó séna kwená kwayó'nálá ai'maráísana minkígáúrá'ó tavíyéwaitopa'a tisasá ³táto'mai tuvú'maresa ándá-aramba íma ámémba ai'mátuwaawana kówisana ⁴aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá minkígáúrá'ó tavíyéwai táto'mai a'nómbá tuvámbai sáwí'a umánkówana kówisana ⁵aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá táto'mai tuvú'marááwana púwísana aanávómá moórá-mora-umai ti'maráintemba tewasá tínkamba tinkamba kwéowasa évaka'a púwówasa évaka'a tayauwéráawana ⁶aanávómá kímborawai kwenááninkomba póna kwená imáyáama ámakaiwaima máyáimba ayáátááka'a imáyáa eémene kesááninkon-ai isánááowe séna ai'maráísana ⁷tisasá minkígáúrá'ó tavíyéwai awánésa keáimbá sésa aanávómbá ááninko kwétimba póta tuvúwónana puwéna maankígáú íma mayáínata kesáá mayánáe sésa ⁸táto'mai tuvúwówana púwísasa maimái aaumépa'a tukáawe. ⁹Ísu mináimbá simásuwena séna minkígáúgó aanávómá mirá íniye. téna kígaura'o tavíyéwaima tínkaminasa puwíyana ó'onkaa-kwaasi kesí kígaura'a tavíyéro síníye. ¹⁰Áánútun-ai aúváivimba awánaraawe. maarán-áimbá agaimaréna séna

óntan-damba on-kwáásí moórá-ontantavesa sáwí'a kwéiye sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaamba uráiyé. ¹¹mindá Ísóigo isatá awánéta séta ó'oran-kawe'a uráiyé kwésune

agaimaréna siráiyé Ísu súwasa ¹²mono-káwáá-kwáásí mináímbá isésa kentááyáváiyá siyé sésa táto'mai tuvuwónáe sésa umbá amápa-kwaasiyavai táá'a kówasa ivátuwesa kuráawe.

táákísi-aintavai áísaa uráan-kwasai.

Mátíyu 22:15-22, Áríku 20:20-26

¹³mono-káwáá-kwáásí kwésa Ísumba áísaa íyana sáwí-aimbo sínasa aavimbá mayankánááontavai amáán-kawaa-kwaasivinkemba évakarawaiye Éróti amááraawivinkemba évakarawaiye ti'márówasa ¹⁴Ísunopa'a tésa sésa anóndakoo árai-kwaasi po kwaási táároi íma inkaisé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye táároi íma inkaisé tirumbá airá'mái-aimba íma séma Áánútuna aambó kwáráan-aimba arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne. emá nóra se kwéisaano. kanaarátááwá táákísi-ontamba Árómáani-kamaani-kwaasiya timénaum. íya timénaumno. timénaundaya Yútaa-kwaasiya kentáási amáána araaisénaundaya'iyompo ¹⁵timénaum. íya timénaumno suwaná Ísu miwí tááma iséna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-owe séna kentávái sáwí-aimbo síndawe sé'a kwésisaa-owe. moórá-ontamba maimái máagaraasinkaaro súwasa ¹⁶maimái máagaraarankowana séna nááwa óikaana uráinkara áwí'a kwáyáiyó súwasa miwí sésa Árómáani-kamaani-kawaanako óikaamba isaná áwí'a kwáyáiyé suwaná ¹⁷Ísu séna Árómáani-kamaani-kawaanakondei kwembá améro. Áánútundei Áánútumba améro súwasa mináímbá ísówana táá'a kówasa íma aai siráawe.

pukémpinkemba usásinanaaon-kwasai.

Mátíyu 22:23-33, Áríku 20:27-40

¹⁸suwasá Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésun-kwaasi pósa Ísunopa'a tésa sésa ¹⁹anóndakoo naaóv'á Mósesi séna moóráwai aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ávákoma maimakéna awaaóná anondáwe séna iyámpói ankániye siráiyé. ²⁰moórá-aimba isaaó. moórá-tawai avakaeté-avarawainonda mésa tuwaaómá aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ²¹kwenánaaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana kwenánaaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana mirá eémesa ²²avakaeté-kwaasi putásaawana minínímbá naaémba pukáiyé simásuwesa ²³Ísumba áísaa esa sésa mirámó ombá kwaásimo puwíyampinkembo usásinaiya-tawai minínímbá avakaeté-kwaasi tuwainímbá póna nááwa mayániyo suwaná ²⁴Ísu séna Áánútun-aai aúvávimba agaimakón-aimba íma kawé'á umái isé'á Áánútuna asirayámbá íma awáné'a pó'a miráumai sáwísawaa-aimba kwésewe. ²⁵pukémpinkemba usásinesa kwíyómpa'a uménaaon-kanaa

aarai íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ésa Áánútuna kwayó'nárawa'o kwíyómpa'o máéwaimo ontembá minínínákwá'á miráumai aarai íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááowe. ²⁶kwaási pukémpinkemba usásinaaomba Mósesi mináíntávái agaimakáiyé. aúvávimba agaimaréna séna áru-taira'a iramá kaimbá íma mintáimá kágwisana mintáivínkémbá Áánútu Mósesintavena séna Áánútu úne. enaíkwá'ná Áávaramune Áísákaane Yákópone miwítí Áánútu úne siráiyé. Áánútu mináimbá siráimba minkáúmbó-kwáásí á'a púwúwasa utamántínkaraambanivo ²⁷mináimbá siráimba pósa miwí úwoi máyáawe. ánívo kentááima sáwísawaa-aimba siráawe Ísu siráiyé.

aivar-ámáánkóná kwaasái.

Máttyu 22:34-40

²⁸súwana ámáamba sún-kwaasigo ména amápa-kwaasimo sumbá iséna Ísuna usáyaaitamai-kwasai iséna Ísumba áísaa ena séna Áánútuna ámáámpinkemba nóran-amaana aivar-ámáámbán-iyo súwana ²⁹Ísu séna aivar-ámáámbá sénaumpo Áánútun-aii aúvávimba agaimaréna séna Ísareri-kwaasi maísáaro. Áánútu kentáásí Ísóigo éna mimbórá-Ísóigómán-iyé. ³⁰Áánútumpa'a kentí Ísóigomba kentiruné kentí imáyáawe kentimané kentí asirayáné áméro agaimaréna siráiyé. ³¹miwá ánaaenken-amaamba sénaumpo ísáaro. Áánútun-aii aúvávimba agaimaréna séna kesávái-ímáyáámó ontembá kentí kwaásiti imáyáagwara'a oró agaimaréna siráiyé. minkáér-ámáánkómá amápar-amaamba usáyaaitaraiye Ísu simámuwana ³²minkwáásígó séna anóndakoo árai'a sénda Áánútu kweyáá Ísóigoman-ivo ó'on-o'on-isoima íma máyáawe. ³³kesáámá Áánútumpa'a kesirumbá imáyáama kesí asirayámbá kwempá'á tuwéta mirá onó. kesávái-ímáyáámó úndantenta kesí kwaásiti imáyáagwara'a onó. minkáér-ámáánkómá amápar-amaamba usáyaaitaraiye. toómbá sipisípima iravímbá agaimái Áánútumba amúndanivo mindágwara'a usáyaaitaraiye séna ³⁴mindá'ó súmba kawer-ímáyáávínkémbá súwana póna Ísu iséna séna Áánútumo kawááimba kwená egwaa'á máyáane súwasa ísómba Ísun-aiiyavai táá'a kóntavai íma áísaa úmaesa iráawe.

Áánútumo usásinankaiwai Káráisitina kwaasái.

Máttyu 22:41-46, Áríku 20:41-44

³⁵íma áísaa úmaesa íyúwana Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména kwésimatimena séna ámáámbo sen-kwáásí sésa Káráisitima Tévíti-andaraken-kwaasiman-iyé kwésevo ³⁶naaóv'á Áánútun-amanko Tévítimba imáyáa amúwana Tévíti Káráisintavai séna kesí Ísóigoman-iyé siráimba monor-ímá agaimakón-auvaivimba Tévíti agaimaréna séna

kesí Ísóigontavena Áánútu séna kesiyáánúrapa'a asirayán-áyámpá'a mara'á ména'a ená namuro-kwáásí usáyaaitaanasa miwí ánasanaaowe

Áánútumo siráin-aimba Tévíti siráiyé. ³⁷miráumai Tévíti Káráísitintavai séna kesí Ísóigoman-iyé siráimbanivo nóraumaiya kwemá Tévítin-andaraken-kwaasiman-iyé Ísu súbma Káráísiti Tévítina Ísóigoma éna Tévítin-andaraken-kwaasigoman-iyé. úwoi-kwaasi amápa'a Ísun-ai isésa aamoí uráawe.

ámáamba sen-kwáásítí aambá kwaráavo siráin-kwasai.

Mátíyú 23:1-36, Áríku 11:37-54, Áríku 20:45-47

³⁸úwoi-kwaasi amápa'a Ísun-ai isésa aamoí kwéuwana Ísu kwésimatimena séna évaka'o ámáambo sen-kwáásítí aambá kwaráavo. minkwáásí ayáátáár-ampantama iyésa naaópa'a avuvumpa'á kwénaauwasa pósa kwaásí tuwánésa sésa anón-kwaasin-owe kwésewe. ³⁹minkwáásí mono'-náúmpá'ó umáyáapa'o anón-kwaasimo mai-áyámpá'á umésa tanómba kaúvópa'o máyáapa'a kawer-áyámpá'á mésa kawetómbá kwénaawe. ⁴⁰minkwáásí ketor-íníntí óisankwara naankwará'á umóyámbá kwémaesa kwaásí suwánésa súwí'a mósá maráígwáé sésa kampakómbá tavisimái-namunaa kwésewe. mirámó owáíná anondá umbai-yántáá'á mayánááowe Ísu siráiyé.

ketor-ínínkó Áánútumpa'a óntamba tukáin-kwasai.

Áríku 21:1-4

⁴¹simásuwena Ísu anóm-bono'-naumpa'a ména óntambo túwón-anaveunkona egwaa'á ména tuwánómba kwaásiyomba tésa óntamba túwómba sáwívar-oisankwara-kwaasi sáwívar-ontamba túwówana ⁴²moórá-ketor-ininko íma óisamba makón-ininko téna sáwíyan-ontamba kae-tóyaráámbá tuwówana ⁴³Ísu kwená kwayó-kwáásí tááyena séna árai'a simátíme'a sé'a minkétór-ínínkómó túwáin-ontankoma amápa-kwaasimo tukáan-ontamba usáyaaitaiye. ⁴⁴miwímá sáwívar-oisampinkemba évaka'a tukáavo kwemá sáwíyan-oisampinkemba mútú'a túwáimba póna óisan-iyaaimba méniye Ísu siráiyé.

anóm-bono'-namba tawísí-áímbá siráin-kwasai.

Mátíyú 24:1-2, Áríku 21:5-6

13 ¹Ísu mináímbá simásuwowasaya anóm-bono'-naumpakemba kárúwesa kúmúmba kwená kwayó-kwáásívínkémbá moóráwai anóm-bono'-nantavai séna úwé awánaao. maanóntán-dámbá kawé'a kwáyáísana minóntámbá anón-ontamba kwáyáiyé súwana ²Ísu séna maanánón-dámbá awánaaro. aáno kwaásí tésa mindámbá amápa'a tawísíyuwesa amápar-ontankwara'a tawísíyuwanaaowe Ísu siráiyé.

sáwí-kanaa tíníye siráin-kwasai.

Máttyu 24:3-14, Áríku 21:7-19

³Ísu mináímbá simásuwena Óríve-omaka'a uména anóm-bono'-namba awánómba Pítaawe Yémésiye Yóniye Éndaruwe kírmau-kwaasi Ísumo kweyáá máyonka'a tésa áísaa esa sésa ⁴emó sénda nósa-tawaiya tíníyo. nóran-awaamera ínata séta ákíra'a Ísumo simbá mirá íníyeya sénaumno suwaná ⁵Ísu séna kampar-áimbá isé'a áraire sevó kárákwiyoro. ⁶sáwíva-kwaasi tóyo ésa kesúwí'a mágwétesa sésa Áánútumo usásinkaiwai úne síyasa sáwíwarawai minkámpár-áintávái áraire sénááowe. ⁷áái'o tiyáán-aimba némpakena'i. egwaakéná'i. isáiyana íma táá'a kaíno. mirán-kánáámó tinda mindá íma amápa-tantaa'a ánásai-awaame'an-íye. ⁸moórá-ayampa-kwaasimo ésa ó'on-ayampa-kwaasiye áái'a tiyánááowe. moórá-kawaa-kwaasigomo éna moórá-kawaa-kwaasigona amááraayavai usásimbai áái'a tiyáaro sínasa usásinesa áái'a tiyánááowe. ó'on-o'om-barava'a anóm-barima táníye. ó'on-o'om-barava'a ayawaimá táníye. mirán-tántáá'ó paárína'a sé'a amápa-tantaa'o ánásanin-kanaa íma tiráivo iyámpóimo tinkánáe owanamó anón-ti'o intembá umbai-kánáámó tínímbe miráumai ááiimba ásíye seró.

⁹mirán-áintávái kárákwiyoro. mono-káwáá-kwáásí keinárawa'a tí'maesa anón-kwaasitopa'a mótkesa aavimbá maitinkésa mono'-náúmpá'á mótkesa tínkamesa kentáváímó asiramáímo máyáantavai táto'mai tí'maesa kámááni-anon-kwaasitopare kawááon-kwaasitopare mótkesa aái simátinkaiya'a minánón-kwáásí kesáái simátimenaáowe. ¹⁰aiva'á ásí-kwasai amápa'-maravaken-kwaasi simáti simati kwéiyana naaémbe amápa-tantaa'a ánásai-kanaama tíníye. ¹¹táto'mai aaimó simátínkénka'a nóran-aina sénaumno-imayaa íma anómbe é'a íma kentí imáyáavinken-aimba sénááovo Áánútun-amanko sénááon-aimba úwoi tááka tinkáína'a mináímbá sénááowe.

¹²évakarawai tívá'awaawi tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. tivoísáímo ésa tíráámaa'a tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. iyámpóiyombo ésa tinóvwima tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. ¹³kentáváímó asiramáímo máyáantavai amáparawai tiyámba umátinkanaaowe. ímo ivátuwesamo kentáváímó asiramáímo méwai ánásai-kanaara'a Áánútu tí'mai kawepá'á métinkaniye.

sáwí-kanaagona kwaasái.

Máttyu 24:15-28, Áríku 21:20-24

¹⁴Ísu mináímbá simásuwena séna naaémbe ávááraumai inkaisí-yántáákómá uwóví'a íí-márúk'á paáriniye Ísu siráíye. kemá Mááka sé'a maanáúvái'mó torausíyawai tááko pééi sína'a ísáaro kwésune. Ísu séna uwóví'a íí-márúk'á

paárínasa awánanaaomba Yútiyaa-marava'o máyaiyan-kwaasi omápata isaisésa iyónááowe. ¹⁵ontará'ó máyaiyan-kwaasi íma naaúmpa'a iyiyamba óisamba ivátuwesa úwoi isaisésa iyónááowe. ¹⁶kígauva'o máyaiyan-kwaasi íma naaópa'a iyiyamba unáánkwátói ivátuwesa úwoi isaisésa iyónááowe. ¹⁷tímúkwarar-inimba ívér-iyampoigwarar-inimba minkánáámá sáwí'a ónááowe. ¹⁸isaisés'o iyónááomba táúgwi-kanaa iyé'a únavo sé'a Áánútumpa'a námúnaa seró. ¹⁹minkánáámá tínimba anón-umbai táníye. naaóvá'á Áánútu maramá tarórumba ívéka to'mái mirán-úmbái-yántáá'á íma tiráiyé. aánogwara'a mirán-úmbái-yántáá'á íma táníye. ²⁰mirán-úmbái-yántáá'ó kwénin-kanaa Ísóigo ákise úmakaiye. mirán-úmbái-yántáá'ó kwénin-kanaamo ayáátáaka'o kwéininkakai amápa-kwaasi íma úwoi túvamai máésino. Áánútu ítámakain-kwaasiyavai imáyáa éna mirá-úmbái-yántáá'á ákise uráiyé.

²¹ákisemo ínasa évakarawaimo simátimesamo sésamo Áánútumo usásinankaiwai mivá'-maava'a máyáiyé síya'o é'a íma ísáaro. ²²évakarawai paárésa kampa'á sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa évakarawai kampa'á sésa Áánútun-aai simátimundawai úne simátíma'maesa naaónááomba ímo awánem-bayai kwémaesa Áánútumo ítámakain-kwaasi kampa'á simátiyuwanae sésa mirán-ánóm-báyái mayánááowe. ²³miwíyávái árai-kwaasin-owe sevó sé'a íma paáruraanka'a aiva'á simátimumpo kárákwiyoro Ísu siráiyé.

Ísu marapá'á kumínín-kwasai.

Mátíyu 24:29-35, Áríku 21:25-33

²⁴Ísu mináímbá simásuwena séna mirán-úmbái-yántáá'á tínín-kanaama ánásainana aaváúmá túnkwina kwíyómba íma sán-káínana ²⁵o'á kwíyómpakemba kuntínana kwíyónko tora'naára'a ínasa ²⁶kemá kwaási úrandako anón-asirayankwara ságayankwara'a ainámpímbá kúmóna'a suwánanaaowe. ²⁷kwíyómpaken-kwayo'narawa'a tí'maráanasa Áánútumo ítámakain-kwaasi amápa'-maravakemba tí'maesa moórávimba torupanááowe Ísu siráiyé.

²⁸Ísu mináímbá simásuwena séna moórá-tai naí-táigó áwí'a víki-taigontavai imáyáa umái ísáaro. aráságáyómó agayáinda awáné'a sé'a áú'o sínín-kanaa sáwíyanka'a táníye sénááowe. ²⁹mirámó intembá kemá sún-da-yantaa'a ína'a awáné'a sé'a sáwíyanka'a kumíníye sénááowe. ³⁰árai'a simátíme'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi évaka'a íma pukáiyanka'a kemó sún-da-yantaa'a paáriniye. ³¹kwíyómba maramá ánásainana kesáái íma ánásena úwoi kwaíkwai'a íníye Ísu siráiyé.

kúmón-da-kanaa kwaási íma ísaraan-kwasai.

Mátíyu 24:36-44, Áríku 17:26-30,34-36

³²Ísu mináímbá simásuwena séna kúmón-da-kanaama aaváúvimbá kwaási íma isááwasa kwíyómpaken-kwayo'narawa'a íma isááwa'a kemá Áánútu

ááninkoma íma isáúnana kesivo kweyáá ísaraiye. ³³kemó kumónaunda-kanaa íma ísaraiyanka'a kumónaumpo kárákwimai máéro. ³⁴mirámó ínintenkaan-umai maarán-áimbán-iyé. moórá-anondako némpa'a kwááyu koménae séna éna kwená mayái-kwáásíyávéna mayái máyáaro séna ti'má'mai kwégwena ontará'ó kawááiwaintavena séna taviyiyó séna kóuraiye. ³⁵naankóná aanávómó tínimbo ímo ísaraantemba ké'naamba kemá kúmónnda-kanaama íma ísaraavo kárákwimai máéro. enáíndarara'i. no'wáámpina'i. iratarórá'i. kwáyá'wáiya'i. kumónaumno minkánáá íma ísaraavo ³⁶kentávái íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnnavainivo kwéto'mayaa-e'a simu'maré'a máéro. ³⁷kemó simátimunda amápa-kwaasiyave'a sumpo taviyé'a máéro Ísu siráiyé.

Ísuna amááyu-aimba siráan-kwasai.

Mátíyu 26:1-5, Árúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

14 ¹Ísu mináímbá simátimuwana naaóv'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánómbá ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaama ayúnkaraamba kauvónaumpo sésa kae-táwaima úwoi mésa mono-káwáá-kwáásíyé amáámba sun-kwááíyé sésa nóraumaiya Ísumba aúp'á táto'mai inkamónaundaya'iyó. ²amápa-kwaasi áái'a tíyáávainivo tanómbo kauvíyan-kanaara'a íma tuvuwónaumne siráawe.

Ísumba áséi-masawemba pérankarain-kwasai.

Mátíyu 26:6-13, Yóni 12:1-8

³suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moórawai áwí'a Sáímonina naaúmpa'a áúma kárúkokovaa'a uréna ánásarowaina naaúmpa'a ména toómbá kwénowana moórá-ininko iyéna áséi-kwiyumba úm-basawemba anón-ontankakemba meéyámbakaim-basawemba maimaéna iyúmba minánávéúnkó ói'a móankaisuwena Ísu a'nómpímbá atímarowasa ⁴évakarawai keáímbá sésa áwáá'a aeésa nóra séna mimbásáwémbá úwoi atíyankaiyo. ⁵mimbásáwémbó ó'owimo tíménamo anón-ontambo mairénamo ímo óísambo makáan-kwaasi tíméraambaniye sésa minínínkómbá áwáá'a áúwana ⁶Ísu séna ivátuwe'a íma áwáá'a aeéro. kawé'a umái pésinkaiye. ⁷ímo óísambo máraan-kwaasi keséma maí'mai'a kwéiya'a túwa'naa ónáe sé'a túwa'naa ónááombanivo kemá keséma marap'á íma maí'mai'a ónaumne. ⁸minínínkómá kwená imáyáavinkemba kawé'a umái pésinkaiye. púwóndara'a masawémba pésinkesa utamásinkanaaovo minínínkó á'a masawémba pésinkaiye. ⁹árai'a sumpo maísááro. kesí áséi-aimba amápa'-mapa'a kwésimatimewasa minínínkómá umásinkain-aimba kwésimatimiyasa tááka'a maránááowe Ísu siráiyé.

Yútási Ísuna kuntaru'á mairáin-kwasai.

Mátíyu 26:14-16, Árúku 22:3-6

¹⁰súwana Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moórawai áwí'a Yútási moórá-awi'a Isakérióti

mono-káwáá-kwáásítópa'a kwéna séna túwa'naa ona'á Ísumba tátoranaaowe súwasa ¹¹ isésa aamoí kwéesa sésa mirámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná nóraumai Ísumba agaráátínkáanasa tátoranaao-imayaa ááimba ásámai uráiyé.

tíyótaasa í-tánómbá kauráan-kwasai.

Mátíyu 26:17-25, Árúku 22:7-14, 21-23, Yóni 13:21-30

¹² Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaa túntemba tíyótaasa í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tuvú'mái kwégaavunka'a kwená kwayó-kwáásí Ísumba taáísaa esa sésa náávava tíyótaasa í-tánómbá kogauvónaundaya'iyo suwaná ¹³ kae'á ti'maréna séna Yérúsaremu-naopa'a kwíyana moóráwaimo nonánámó maimaénamo kwíndawaimba kóánaemba kwáráakaiyo. ¹⁴ kwemó naaúmpa'o iyínanamo naankó avowámó máyáinakai kosimámekai anóndakoma áísaa ena séna kesí kwayó-kwáásíyé náán-ayampara tíyótaasa í-tánómbá nánaumno kwésiye kosimámékaiyo. ¹⁵ kwemá avóvomayaa'-nankomba anón-ayampa'a agaráátinkaniye. kísuvu'o umándanaaon-tantaa'a mimpímbá kwáyáiyé. amápa-tantaa'a arúsámarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai ¹⁶ mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a kwésarai Ísumo sún-tantaa'a kwáyowasarai minká'á tanómba mágaauwankaraaiye.

¹⁷ tanómba mágaumakoyasa enónka'a Ísu kwená kwayó-kwáásíyé mindáúmpá'á umésa ¹⁸ toómbá kwémandesa uwaná Ísu séna keinárawapinkemba moóráwai keséya toómbá kwénaiwaima kembá namuro-kwáásír'á agaráátinkaniye súwana ¹⁹ tirunkó umbái tówasa moórá-mora-umai áísaa esa sésa kewá'iyo sinté kuwaná ²⁰ Ísu séna moóráwai kwená toón-ayai maimaéna kesé moórá-taavépimba tu'mái náíndawai kwemá kembó namuro-kwáásír'á agaráátinkaniwaiman-iyé. ²¹ naaóvá'á Áánútun-ai aúvávimba agaimaréna séna kwaási úrandako kumpaáríndawai puwíníye siráintemba pó'a púwónana namuro-kwáásír'á agaráátinkaniwai sáwí-meyamba mayáníye. kwembó ímo maránkaraankakaankasi kawé'á isinó Ísu siráiyé.

Ísu kwená kwayó-kwáásí toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 26:26-30, 1 Kórínti 11:23-25

²² súwasa toómbá kwénowana Ísu péréti maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai tímatuwena séna mindá kesúman-ivo maimái naaró séna ²³ ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba maisoréna Áánútumpa'a súwi séna tímúwasa amáparawai nowaná séna mindá kesí naaemán-iyé. ²⁴ kesí naaemá sáwívarawaiyavai kumínimba póna Áánútu kesé tarúmai máyáawe séna mináúná-áímbá simái tarúmakaiye. ²⁵ simátíme'a sé'a ókwara'a ándá-aran-domba íma nánaumpo Áánútu kwená kwaási

kwégawaipa'a mé'a ándá-aran-domba aúna-nomba nánaumne Ísu súwasa ²⁶Áánútuntavai ísámai monor-íma simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa Óríve-omapa'a iráawe.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.
Mátíyu 26:31-35, Áríku 22:31-34, Yóni 13:36-38

²⁷Óríve-omapa'a umáyówana Ísu simátimena séna Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútu séna sipisípira'o kawááiwaimba tuvúwónana puwínasa sipisípiyomba kóyáwé ónááowe Áánútu siráiyé siráimba póna táá'a káina'a siyuwé'a kóyáwé ónááowe. ²⁸ánivo puwónasa utamásinkaiya'a usásine'a kentí aiva'á Káríri-ayamapa'a kona'á kesínaaemba kónááowe Ísu súwana ²⁹Pítaa séna amáparawai auwésa kóyáwé íyambanivo kemá íma mirá ónaumne súwana ³⁰Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ívé'-no'waamba kokórigó íma kaeká'á áái siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiye sínfyone Ísu Pítaantavai súwana ³¹Pítaa asiramái séna entémo sínkamonaé íya'o é'a íma auwé'a kónaumne súwasa kwená kwayó-kwáásí amápa'a mirá simásaraawe.

Ísu Kétésémaniva'a námúnaa siráin-kwasai.
Mátíyu 26:36-46, Áríku 22:39-46

³²amápa'a mirá simásuwesa Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé taai-kanáágúnéyómbá áwí'a Kétésémaniva'a komésa Ísu simátimena séna maanká'á máyaiya'a Áánútumpa'a námúnaa kosénaumne séna ³³Pítaawe Yémésiye Yóniye tí'maena komáyowana umbai-yántáákómá arumbá sáwí'a kwéuwana ³⁴simátimena séna kesirunkómá umbaiyé taisa'á pó'a puwóra'naraamba umái máyaumne. maanká'á mé'a kárákwimai máéro séna ³⁵⁻³⁶tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútu anónnda'an-iyé séna mara'á kumbaéna námúnaavinkemba séna kesivoó amápa-tantaa'a kanaán-umai kwéonda po kanaán-iyé sémo e maanúbái-yántáál'ó kesópa'o tínimba maisiyuwéma ánivo kesí imáyáa íma kwaréna'a ená imáyáa kwáráano Ísu siráiyé.

³⁷Ísu námúnaa simásuwena kwená kwayó-kwáásíráútópa'a téna tayuwánómba tuún-kwaigurówana tayúsena Pítaantavena séna Sáimoniyo aún-kwaiguréma íma kanaará'á sáwíyanka'a kárákwimai máyáane. ³⁸Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a síyávánivo Áánútumpa'a námúnaa seró. imáyáago kató isaná áúgomo umbaimó taimbá mindá aúgávaa'a kwéiye simásuwena ³⁹moórágwara'a tiyuwéna egwaa'á kwéna ké'naamba Áánútumpa'a námúnaa kosimásuwena ⁴⁰kwená kwayó-kwáásítópa'a téna tayuwánómba tuún-kwaiguréna tógávaate kwéuwasa nóran-aina'i. anondá íma simámuwana ⁴¹tiyuwéna

ké'naamba námúnaa kosimásuwena koyauweréna minkáúmbónárauyavai séna tuúmó kwaiguré'o máyáamba á'anivo kemá kwaási úrandakomba sáwí'o kwéon-kwaasira'a agaráátinkainasa tátoranaaon-kanaa kwétivo ⁴² usásinewata kwétiyapata konó. kembó agaráátinkaniwai kwétiye Ísu siráiyé.

Ísumba tátokaan-kwasai.

Mátíyu 26:47-56, Árúku 22:47-53, Yóni 18:2-12

⁴³ Ísu mináimbá kwésuwana kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moórawai áwí'a Yútási tumba kwesé sáwíva-kwaasi taánasatagwara ánýatankwara'a maimaésa tumbá mono-káwáá-kwáásiyé áamáamba sun-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye miwímá ti'márówasa tumbá ⁴⁴ ááéma Yútási Ísumbo agaráátinkanintavai simátimena séna parubará umánkáandawaimba táto'mai áí'mae'a taví'mae'a koró siráimba ⁴⁵ póna Yútási Ísunopa'a téna séna anóndakoo máyaano kwésena parubará kwéumankowasa ⁴⁶ kwesé tuwái Ísumba tátórowana ⁴⁷ Ísuna kwayó-kwáásíwínkembá moórawai taánasatama maimaéna aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáásígó áá'a agáúsuwowana ⁴⁸ tun-kwáásíyávéna séna kentávái umóyán-kwáásímánye sé'a pó'a taánasatagwara ánýatankwara'a maimaé'a kembá tátoranae sé'a kwétewe. ⁴⁹ sáwíva-tawai anóm-bono'-naumpa'a kesé mé'a kesáái kwésimatimundara'a íma kembá tátokaawe. naaóvá'á Áánútun-aaí aúváívimba agaimakáan-aimba kembó mirámó umásínkéne'a kwétewe súwasa ⁵⁰ kwená kwayó-kwáásí amápa'a inkaisésa auwésa kóyáwé uwasá tun-kwáásí Ísumba áí'maesa kwéguwana ⁵¹ moórá ívé-kwaasigo ampaantawé su'mai úsúrena Ísun-ánaemba kwéguwasa tátorankowana ⁵² ampaantamá kwatuwéna kwátóiyaimba kuráiyé.

anón-kwaasi Ísumba aaí simánkaraan-kwasai.

Mátíyu 26:57-68, Árúku 22:54-71, Yóni 18:13-24

⁵³ kúwasa Ísumba tátorowai áí'maesa aiva'-mónó-káwáánákóná naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé torupamáí máyón-daumpa'a móankowana ⁵⁴ Pítaa tínaaemba nénka'a teémáyomba aiva'-mónó-káwáánákóná máápar-ontavinkemba íréna naamaúva'a ména i-kwáásiyé irará'á koména irá kwégauviye.

⁵⁵ Pítaa irá kwégauvuwasa mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye amáparawai Ísumba tuvuwíyana puwíní-ainkona ááimba avakáá-uwana íma kwáyowasa ⁵⁶ Ísuntavesa mósi-mesi-aimba sésa íma moórá-aimba suwasá ⁵⁷ évakarawai usásinesa kampa'á sésa ⁵⁸ kwemó sisatáámó isáúndaya anóm-bono'-namba kwaási uráan-damba tawísíyuwe'a kaumbo-táwai kwaisuwé'a kwaásimo ímo íyan-damba ónaumne

siráiye suwasá ⁵⁹minkwáásí íma moórá-aimba suwaná ⁶⁰aiva'-mónó-káwáánákó usásinena Ísumba áísaa ena séna simánkáan-aimba anondá íya síníyono súwana ⁶¹Ísu iséna íma aai súwana aiva'-mónó-káwáánákó áísaa ena séna kesáámó áwí'o mósá maráúndawai ááninko e Áánútumo usásinankaiwai Káráísitiya'ona simásimiyo súwana ⁶²Ísu séna kemá úne. suwánáína'a kemá kwaási úrandako Áánútu asirayáwáímá ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á umé'a ainámpímbá kumónaumne Ísu súwana ⁶³aiva'-mónó-káwáánákó arumbá sáwí'a kwéuwana kwená unáánkwátói tarátuwena séna Áánútumba aká'áámba simánkena kwesávái simbá póta mináíntávái aavimbá mayankéta ó'on-aimbo simánkáamba avakáá únda póta ivátá tuwéta ⁶⁴Áánútumbo simáímo sáwí'o umánkáintavaiya nóraya ónaumno súwasa sáwí'an-ivo tuvuwíyana puwíno sésa ⁶⁵Ísumba tuwirááíma kwirankésa aúrampa'a ampantanéí káátamakesa kwétuvuwesa sésa esávái se Áánútu usásisinkaiwai úne séndawai ómpo kemá nááwa kwétuvuwuna simásimiyo kwésuwasa i-kwáásí áí'mai tiyáándeí tuvúkáawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:69-75, Árúku 22:56-62, Yóni 18:15-27

⁶⁶⁻⁶⁷Pítaa naamaúva'a ména irará'á kwégauvwana aiva'-mónó-káwáánákóná kwayór-árásígó téna Pítaamba takarákéna séna Ísu Násáretivakewise maéndawai óne súwana ⁶⁸emó sénda-aimba sáákoma íma kawé'an-íye simásuwena máápar-ontavimba komáyowana ⁶⁹minárásígó moórágwara'a awánéna máyón-kwaasiyavena séna evíwána kwaásivinkenda'an-íye súwana ⁷⁰moórágwara'a Pítaa séna ímaniye simásuwena máyowasa sáwíyanka'a máyómba Pítaantavesa sésa áraitá súne. Kárírivakenda'a po kwená kwayó-kwáásívínkéndá'á óne suwaná ⁷¹Pítaa aika'á maréna séna kampar-áímbó kwésenanamo éna Áánútu sínkaminiye. síyawaimba íma awánáúndana'an-íye kwésuwana ⁷²kokórigoma moórágwara'a áái súwana Pítaa Ísumo simámun-aimba ááka'a maréna mirá siráinka'a kokórigomo kaeká'ó ááimo ímo siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiman-íye síníyone siráimba mináímbá ááka'a maréna áváraumai ivi'á taráíye.

Ísumba Páírátinopa'a máánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Árúku 23:1-5, Yóni 18:28-38

15 ¹ivi'á tówasa aaváúmá usónka'a mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye áamáamba sun-kwáásíyé mimbórá-áímbá símaresa Ísumba ayáánka'a asááúmaresa áí'maesa Áróamáani-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátinopa'a máánkarowana ²Páírátí Ísumba áísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne súwasa ³mono-káwáá-kwáásí ó'on-o'on-aintavai aavimbá mayánkówana ⁴Páírátí

Ísumba áisaa ena séna sáwívar-aimba kwésimankaavo anondáma íya moórá-aimba síníyono súwana ⁵Ísu iséna íma anondá aai súwana kámááni-kawaana'a Páírátí sáwívar-imayaa uráíye.

Ísumba aráá'a tuvúworo siráin-kwasai.

Mátíyu 27:15-26, Árúku 23:13-25, Yóni 18:39–19:16

⁶naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo úntemba Árómáani-kamaani-kawaanako séna amáparawai torupamáí mésa aamoí ésa ándáva'o máyáin-kwaasi áwí'a tewa'á ayúrankanaumne séna minkánáá miráumai ándá-kwaasi kwéayurankaiye. ⁷Ísumba Páírátinopa'a máánkónka'a moóráwai áwí'a Párápási ándáva'a ména évakarawai kámááni-kwaasiye áái'a tíyónka'a kwemá moóráwaimba tuvuwúwana puwúwasa ándávimba ánkarrowana máyowasa ⁸sáwíva-kwaasi torupamáí mésa Páírátintavai sésa moóráwaimba ayúrankaao suwaná ⁹⁻¹⁰Páírátí imáyáa éna séna mono-káwáá-kwáásí Ísuntavai íma anón-kwaasi-i'a ínkwáe sésa táto'maesa kesópa'a máánkaraawe séna tísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará ayúrankanaumno súwasa ¹¹mono-káwáá-kwáásí úwoi-kwaasi sáwívarawai kwakwiyésa sésa Ísumba íma ayúrankaniyompo Párápásimba ayúrankaao simáméro suwasá isésa mináímbá simámúwana ¹²Páírátí séna Ísumba Yútaa-kwaasiti kawááná'á iyémó sewáímbá nóra ónaumno súwasa ¹³anónka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná ¹⁴Páírátí séna nóra-sawira uráína'íyo súwasa anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno símae íyúwana ¹⁵Páírátí miwí táái owé senasá aamoí umásinkaigwae séna Párápásimba ayúrankena i-kwáásí simátimuwasa Ísumba áwí-andanei áwírúku'nowana Páírátí séna áí'mai taaira'á mátuvuwíyana puwíno séna Ísumba i-kwáásírá'á tímakaiye.

i-kwáásí Ísumba simái sáwí'a uráan-kwasai.

Mátíyu 27:27-31, Yóni 19:2-3

¹⁶Ísumba i-kwáásírá'á tímúwasa áí'maesa kámááni-kwaasiti naaúmpa'a móankesa amápar-i-kwaasi tááyowasa tamésa ¹⁷naaeayán-únánkwátóí anón-kwaasiti unáánkwátóíman-íye sésa Ísumba umánkesa anón-kwaasiti kánumo'an-íye sésa áwí-andama owepamáí Ísu a'nómpímbá kuvérankesa ¹⁸⁻¹⁹kanaará'á'a ankésa moórá-mora-umai kívairesa sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'á óne sésa tááúndei a'nómbá tuvánto'na kwéesa tuwirááíma kwirankésa ²⁰kanaará'á'a ánkáyuwesa naaeayán-únánkwátóí ayú'maesa kwená unáánkwátóí umánkesa tuvuwíyanamo puwíndava'a áí'maesa kuráawe.

Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.

Mátíyu 27:32-44, Árúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

²¹i-kwáásí Ísumba áí'maesa kumbá moóráwai Sáíríni-naopakewai áwí'a Sáímoni kwemá Arekesándaawe Árúvusinte tivowámá kwemá

Yérúsaremu-naor-ampa'a túwasa i-kwáásí tátoresá Ísumbo tuvuwónááon-taima áúgwaatarankesa sésa áwa'naa úmae tiyó suwaná mirá úwasa 22 kwésa moórá-marago áwí'a Kórígótaava'a kwésa mináwíkoná ááimba a'nómayaapare supa'á kwésa 23 ándá-aran-domba mairésa áí'a ánásaínkwae sésa ikaa'ó vai-yántáá'á mimpímbá marésa Ísumba ámúwana íma naráiyé.

24 Ísu íma nówasa áí'maesa taaira'á aiyayaampimba máyuvusumaresa kwená unáánkwátói mayánáe sésa aávéiya kwétiyaananaya nááwa usáyaaaitandawai mayáníye sésa mirá ésa 25 aakaaká'ó máún-kanaa-avaura'a tuvúwúmba 26 Ísumbo tuvúwúwanamo puwún-ainkona ááimba aúváivimba agaimarésa sésa Ísu Yútaa-kwaasiti kawááná'án-iyé agaimarésa taaira'á mósá marésa 27 umóyántémo uyan-kwáásíráí tí'maesa Ísumba évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmarowana [28 naaóv'á'á Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna kwemá sáwí'a on-kwáásí máépa'a máyáísasa awánaraawe agaimaréna sirónka'a pósa mirá uráawe.] 29 taaira'á tuvúsúmarowasa évakarawai tésa tiyáámba tóipimba áákesa timánáantata'a umánkesa aká'áámba simánkesa sésa úwé emá séma anóm-bono'-namba tawísíyuwe'a kaumbo-táwai kwaisuwé'a ó'omba ónaumne siráampo 30 esávái enáúma áwa'naa ema eyáárika'a taairakémbá taútuwe marapá'á kumuwo suwasá 31 miráumai mono-káwáá-kwáásíyé áamámba sun-kwáásíyé sésa ó'owi túwa'naa ena kwesávái kwenáúma íma kanaán-umai áwa'naa íníye. 32 Áánútumo usásisinkaiwai é'a Ísareri-kwaasiti kawááná'á úne seémáyáimba póna árai'o seémáyáindamo éna kweyáárika'a taairakémbá kumínata awánéta séta árai'a Áánútu áánimban-iyé sénaumne suwasaráí miwímó suntembá umóyántémo uyan-kwáásíráí évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmarowairai Ísumba kanaaráá'a ánkaraaiye.

Ísu pukáin-kwasai.

Mátíyu 27:45-56, Árúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

33 Ísumba kanaaráá'a ánkówana kwáyá'wái amápa'-mapa'a túnkwena aaváúmá kaapa marówana túnkumba 34 Ísu anónka'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba séna eroi eroi rama sapataniyemo sún-aimba maarán-áímbá séna Áánútu kesí Áánútuwo nóra séwa siyuwáánó súwasa 35 minká'ó máyón-kwaasi isésa évakarawai sésa naaóv'á'ó Áánútun-aai simátímakaiwaimba Íráiyaamba kwéaayaiye suwaná 36 moóráwai isaaiséna paru-táyánáma maimaéna ándá-aran-domba ikaa'-nómpímbá tu'maéna oviyen-támayopimba kinúvaimaena naínkwáe séna Ísu óika'a mósá maréna séna Íráiyaama kuména taairakémbá kunayútuwani. íya kunayútuwaniyo séta amu'maréta máyaumne súwana 37 Ísu anónka'a kwésena puwúwana 38 anóm-bono'-naumpa'a ampanta-óntámá úmakomba sanaan-áyáírákémbá utaváá'maena marapá'á móru

tavákaar-umai kaesé umágúwana póna Áánútunopa'a iyónááon-amba kwi'makáiyé. ³⁹Ísu anónka'a kwésena puwúmba i-kwáásítí kawáánákó Ísumo anónka'o sénamo miráumai puwúmba awánéna séna árai'a kwemá Áánútu ááninkoman-iye siráiyé.

⁴⁰mináimbá súmba sáwívar-inimba awánanae sésa tumbá némpa'a tamésa awánara. miníníntómpínkémhá moórá-inimba Mágátáara-naopaken-ininko áwí'a Máriaa úwana moórá-inimba aú-kwaasi Yémésinte Yósisinte tinówama áwí'a Máriaa úwana moórá-inimba áwí'a Sárómi ⁴¹miráumai-inimba Ísumo Káriri-ayampa'o naaúpa'o kwenánaembo kwa'maésamo áwa'naa úmaesamo kuráan-inimba Ísu Yérúsaremuva'a túmba miníníntómbá tésa taaira'á tuvúsúmaronka'a némpa'a tamésa awánaraawe.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Máttyu 27:57-61, Áríku 23:50-55, Yóni 19:38-42

⁴²miníníntómbá tamáyówana Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaa aaváyaaraamba kwáyowana ívékaamba enónka'a moóráwai áwí'a Yósépi Árimátíyaa-naopakewai ⁴³kwemá anón-kwaasi éna kawe-kwáásí éna Áánútu kwená kwaási kawááiniye séna amu'maréna máyowai íma áá'a kómba Páírátinopa'a téna Ísun-auma utánáivo simiyó súwana ⁴⁴Páírátí imáyáa éna ára pukuráína'iyo séna i-kwáásítí kawáánákómbá ááyena séna Ísu ára pukuráína'iyo súwana ⁴⁵owé á'a pukuráiyé simámuwana Páírátí séna kanaampó Ísun-auma mayáníyone súwana ⁴⁶Yósépi aúna-ampantama komaimaéna tiréna Ísun-auma taairakémbá tamaimái minámpáántávimbá asááumai maimaéna aúsámakon-ontam-buri-aivimba mámarena óika'a anón-ontandei awááumasuwena kúwasarai ⁴⁷Máriaa Mágátáara-naopaken-ininko úwana araámáo Yósisimba anówama úwasarai mésarai Ísumbo utamánkomba taawánésa kurááiyé.

Ísu pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Máttyu 28:1-8, Áríku 24:1-12, Yóni 20:1-10

16 ¹Yútaa-kwaasimo agándon-kanaa ánásowasa kaumbo-ínimbá Máriaa Mágátáara-naopaken-ininko úwana araámáo Yémésimba anówama úwana Sárómi úwasa miráumai-inimba Ísun-aura'a áséi-kwiyu-masawemba mápérankanae sésa ²ááéma aaváúmá usónka'a mimbásáwémbá maimaéa Ísumbo utamánkaropa'a kumbá ³aampa'á kwégwesa iséise ésa sésa murí-áígó óika'a awááumasukaan-ontamba anón-ontamba póna náawa akwásinkanintaa'iyo sésa ⁴awánomba minóntámbá á'a akwátukowasa awánésa ⁵mimbúri-áírál'á íyúmba moóráwai ívé-kwaasi kwayán-únánkwátóigwara-kwaasi minkál'á máyowasa awánomba táá'a kówana ⁶simátimena séna íma táá'a

kaíno. Ísumba Násáretivakewaimba taaira'á tuvúwówana púwíwaimba taawánanae sé'o kwétemba pukáimpinkemba usásinena kówéna íma maanká'á máyáivo utamánkaraampimba uawáné'a ⁷kwená kwayó-kwáásiyé Pítáa iyai kosimátimé'a sé'a Ísumo siráintemba pukáimpinkemba usásinena kentí aiva'á Káriri-ayampa'a kwína'a koawánanaaowe. mináímbá kosimátíméro súwasa ⁸mimbúri-áimá tuwésa táá'a kéna tiyántámbá tówasa isaaisésa kwésa táá'a kóntavai mináímbá íma kosimátímakaawe.

Máaka kemó súnda-aimba ánásaiye.

[Ísu paárúwana Máriaa awánarain-kwasai.

Yóni 20:11-18

⁹sontaará'á ááema Ísu pukáimpinkemba usásinena aiva'á Máriaa Mágátáraa-naopaken-ininko aúranka'a paárúwana ááema Ísu minínínkó arumpinkémbá avakaeté-taravaa-kwamba mayáúkain-ininko aúranka'a paárúwana ¹⁰awánéna kwená kwaási ivi'ó kwétopa'a kosimátimuwasa ¹¹Ísumo aúvówanamo minínínkómó awánón-aimba simátimumba isésa íma ísámai kawe'á uráawe.

Éméyási-naor-ampa'a Ísumba awánaraayan-kwasai.

Árúku 24:13-35

¹²minkákémbá kae-kwáási aampa'á nén-ampa'a kwéguyana Ísu ó'on-kwaasi túwawaakaamba makéna minkáé'nárai túranka'a paárúwasarai awánésarai ¹³koyauwerésarai Ísuna kwaási tasimátímúyasa ísómba íma ísámai kawe'á uráawe.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Mátíyu 28:16-20, Árúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁴minkákémbá Ísuna kwayó-kwáási sísamaivakemba moórá kumbaimái-kwaasi toómbá kwénowana Ísu paárúwasa awánowana Ísu áwáá'a tiyéna séna kemá pukáundavinkemba usásinkaunda suwánaresa simátíméwa'a ísámai sirumbá kwéairaraawe sé'a ísámai tuwarónaawaro kwéowe. simátímén-aintavai áraire seráámbá íma áraire siráawe simásuwena ¹⁵séna kesí áséi-kwasai amápa'-marava'a simátímapa'a koró. ¹⁶kesááiyavesa áraire sésa kenká'á agevamái mésa nombá peráiyana Áánútu miwímá sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkanivo kesááiyavesa íma áraire síyawaima Áánútu aaivimbá maitinkániye. ¹⁷kesááiyavesa áraire sésa kenká'á agevamái máyáawai ímo awánaam-bayaima maésa kesí asirayándéi kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitiyuwésa ó'on-ainpinkemba sésa ¹⁸áwáávi'o índa-iraankavayaambo tátoraianamo váíndamo ésa íma puwésa puwí-nómbó náiyambo ésa íma

puwésa tí'o ín-kwaasira'a tiyáándeí táto'mai asóvamatinkanaaowe Ísu siráíye.

Áánútu Ísumba airówana iráin-kwasai.

Árúku 24:50-53, aantá-kwaasi 1:9-11

¹⁹Ísóigo Ísu mináimbá simásuwowana Áánútu Ísumba áí'maena kwíyómpa'a móankowana Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á máyowasa ²⁰Ísuna kwayó-kwáásí amápa'-marava'a áséi-kwasai simátímapa'a kuwaná Ísóigo kwétuwa'naa-uwasa kwaási ímo awánaraam-bayaima mayówasa awánésa sésa maanáimbó simásíménta árrair-aimban-iye siráawe.

mináimbá ánásaiye.]